

Foto: Magnus Nyman, Scandinav bildbyrå

Rapport

– Uppdrag att bedöma behovet av förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest i Sverige

- Det finns ett värde av att vidta strategiska åtgärder för att förebygga ASF i särskilt utpekade områden, till exempel reduktion eller stabilisering av vildsvinsstammen och biosäkerhetsåtgärder i grisbesättningar.
- En generell reduktion av vildsvinsstammen i Sverige, inom de gränser som är praktiskt genomförbara, minskar inte risken för introduktion av ASF.
- Kommunikations- och samverkansåtgärder föreslås för att;
 - minska risk för introduktion och spridning,
 - stärka övervakningen,
 - förbättra den allmänna biosäkerheten i landet.

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att, i nära dialog med Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest (African swine fever, ASF) i Sverige. I denna rapport redovisar vi våra förslag.

Författare:

Maria Cedersmyg och Karolina Wall, Jordbruksverket i nära samarbete med
Christer Pettersson, Lotta Lagerberg och Carl-Johan Lindström, Naturvårdsverket samt
Karl Ståhl och Erika Chenais, Statens Veterinärmedicinska anstalt

Sammanfattning

I denna rapport redovisar Jordbruksverket regeringsuppdraget att, i nära samråd med Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att förhindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest (*African swine fever*, nedan förkortat ASF). De tre myndigheterna är eniga i samtliga bedömningar och förslag.

Uppdraget och våra förslag avser att förebygga att ASF introduceras och sprids i Sverige. Det finns också andra aspekter än ASF att ta hänsyn till vid förvaltningen av den svenska viltsvinsstammen, som till exempel vildsvinens skadeeffekter på jordbruket. Att beakta denna typ av aspekter har dock inte ingått i uppdraget.

Jordbruksverket presenterar ett antal förslag på åtgärder som bör genomföras, eller som behöver utredas vidare, inom områdena vildsvinsförvaltning, information, övervakning, biosäkerhet samt förbättringar av lagstiftningen. Nedan följer exempel på åtgärder som Jordbruksverket föreslår.

Vildsvinsförvaltning

Jordbruksverket bedömer att en generell reduktion av vildsvinsstammen i Sverige inom de gränser som är praktiskt genomförbara inte minskar risken för introduktion av ASF i landet. I särskilt utpekade områden kan dock åtgärder för att lokalt reducera eller stabilisera vildsvinsstammen, i kombination med biosäkerhetsåtgärder i tamgrisbesättningar, minska risken för introduktion, etablering och spridning av sjukdomen. Dessutom skulle sådana åtgärder kunna reducera hastigheten med vilken ASF etablerar och sprider sig, och därmed minska insatsen och kostnaderna för att bekämpa utbrott av ASF hos vildsvin i Sverige. Dessutom föreslår Jordbruksverket en utredning om reglering av utfodring av vildsvin för att säkra att inte stammen gynnas i onödan.

Information

Spridningen av ASF påverkas i stor utsträckning av människors ageranden på olika sätt. En del i att minska risken för introduktion av ASF i Sverige är därför att påverka mänskligt agerande som ökar risken för smittspridning. Jordbruksverket lämnar förslag på olika typer av kommunikationsinsatser i syfte att öka medvetenheten om smittrisker, och som därmed kan minska risken för introduktion och smittspridning.

Övervakning

Övervakning för en tidig upptäckt av en eventuell introduktion av ASF är centralt för en effektiv bekämpning. Jordbruksverket bedömer att en känslig och vältäckande så kallad passiv övervakning är det mest lämpliga sättet att övervaka ASF. Det innebär att vildsvin som påträffas döda av andra orsaker än jakt och trafikskador ska rapporteras in. För att få en effektiv passiv övervakning föreslår Jordbruksverket olika kommunikationsinsatser om betydelsen av att bidra till den passiva övervakningen. Jordbruksverket föreslår även en pilotstudie för att utvärdera den passiva övervakningens effektivitet.

Biosäkerhet

För att minska risken för smittspridning som uppstår då vildsvin kommer åt att äta hushållsavfall föreslår Jordbruksverket en översyn av kommunernas och Trafikverkets sophantering. Därutöver föreslås att kontrollprogrammet Smittsäkrad besättning gris

(SSB Gris) får extra stöd för fortsatt vidareutveckling för att kontakter mellan tamgrisbesättningar och vildsvin minimeras.

Förslag på författningsändring

Jordbruksverket har kommit fram till att varken epizootilagen eller provtagningslagen kan tillämpas innan det finns ett misstänkt fall av ASF i Sverige eller i Sveriges direkta närhet. Jordbruksverkets förslag är därför att det i 7 § jaktlagen bör föras in en möjlighet för Naturvårdsverket eller länsstyrelsen att besluta om jakt för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom.

Innehåll

1	Bakgrund.....	8
1.1	Afrikansk svinpest	8
1.1.1	Sjukdomen	8
1.1.2	Viruset	8
1.1.3	Förekomst	9
1.1.4	Spridning	9
1.1.5	Bekämpning.....	9
1.2	Vildsvinsstammen i Sverige	10
1.3	Utbrott av ASF i Sverige skulle få stora konsekvenser	11
1.3.1	Beskrivning av åtgärder vid ett utbrott av ASF i Sverige	11
1.4	Uppdraget, metod och avgränsning	12
1.4.1	Uppdraget	12
1.4.2	Genomförande	12
1.4.3	Avgränsning	13
2	Förslag på förebyggande åtgärder	14
2.1	Utgångspunkt: EU:s rekommendationer om ASF	15
2.2	Reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen	16
2.2.1	Sambandet mellan vildsvinsstammens storlek, utbredning respektive täthet och risken för introduktion och etablering av ASF, samt möjligheten till effektiv bekämpning	16
2.2.2	Förutsättningar för reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen i nuläget 18	
2.2.3	Förslag på förebyggande åtgärder kopplat till reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen	20
2.2.4	Åtgärder som bör utredas kopplat till reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen	22
2.3	Informationsinsatser för att öka medvetenheten om risk för introduktion och smittspridning	23
2.3.1	Förutsättningarna för informationsarbetet	23

2.3.2	Föreslagna åtgärder för att öka medvetenheten om smittrisker.....	25
2.3.3	Åtgärder som bör utredas för att öka medvetenheten om smittrisker.....	26
2.4	Stärkt övervakning med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta... 27	
2.4.1	Förutsättningar – hur övervakningen bedrivs idag	27
2.4.2	Föreslagna åtgärder för att stärka övervakningen.....	28
2.4.3	Åtgärder som bör utredas för att stärka övervakningen	29
2.5	Biosäkerhetsåtgärder som förebygger introduktion och smittspridning.....	29
2.5.1	Förutsättningar för biosäkerhetsarbetet	30
2.5.2	Föreslagna åtgärder för att öka biosäkerheten	30
2.5.3	Åtgärder som bör utredas för att öka biosäkerheten.....	31
3	Författningsförslag – förslag till förtydligande i jaktlagstiftningen	32
3.1	Slutsatser från utredningen	32
3.2	Författningsförslag	33
4	Kostnadsuppskattningar avseende föreslagna åtgärder	34
4.1	Kostnadsuppskattningar för åtgärder som bör genomföras.....	34
4.2	Kostnadsuppskattningar för åtgärdsförslag som behöver utredas vidare	35
5	Referenser.....	37
6	Bilagor	38
	Bilaga 1 – EU-kommissionens rekommendationer avseende ASF.....	39
	Bilaga 2 – Jordbruksverkets förslag på åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF i Sverige, inklusive kostnader för genomförande	43
	Bilaga 3 – Synpunkter och åtgärdsförslag ifrån andra instanser	50
	Bilaga 4a – Jordbruksverkets kommunikationsplan	55
	Bilaga 4b – Jordbruksverkets aktivitets- och tidsplan, kommunikation ASF 2018-2020 inklusive medfinansiering	59
	Bilaga 5 – Jordbruksverkets utredning av förslag till författningsändring.....	65

1 Bakgrund

Detta inledande kapitel ger en introduktion till regeringsuppdraget och den aktuella frågeställningen. Kapitlet innehåller en kort beskrivning av djursjukdomen afrikansk svinpest (nedan *ASF*) och dess sjukdomsförlopp, orsaker, förekomst, spridning, samt en beskrivning av hur den bekämpas. Därefter ger kapitlet en översiktsbild av vildsvinspopulationen i Sverige idag följt av en kort beskrivning av vilka effekter som kan förväntas om ASF etablerades och fick spridning i Sverige. Avslutningsvis ges även en kort beskrivning av det aktuella regeringsuppdraget och Jordbruksverkets genomförande av uppdraget.

1.1 Afrikansk svinpest

Beskrivningen i detta avsnitt baseras främst på information hämtad på SVA:s webbplats.¹

1.1.1 Sjukdomen

ASF är en allvarlig virussjukdom som drabbar tamgrisar och vildsvin och som i typfallet ger blödarfeber och påföljande hög dödlighet. Sjukdomen kan yttra sig på olika sätt, från en perakut form med mycket snabbt förlopp då grisarna dör innan några symtom har hunnit observeras, till en långsammare form med varierande sjukdomsbild som kan fortgå under flera månader.

Akut form av ASF börjar med hög feber som följs av upphörd foderlust och nedsatt allmäntillstånd. Dräktiga suggor kastar vanligen sina foster på ett tidigt stadium. Djurens hud blir ofta blåaktigt missfärgad på delar av kroppen. Gången är ostadig och okoordinerad. Andningssvårighet, ögonflöde, kräkningar, diarré samt blödningar från mun och ändtarm är andra symtom som kan ses. Smittade djur dör vanligen inom fem till tio dagar. Smittsamheten är begränsad, speciellt utan direkt kontakt med blod eller kadaver. Därför kan man förvänta sig att endast enstaka djur i en besättning eller en vildsvinsgrupp drabbas initialt.

1.1.2 Viruset

Virus finns i alla vävnader hos infekterade djur och utsöndras i höga halter i kroppsvätskor i samband med klinisk sjukdom, med högst koncentrationer i blod. Viruset kan överleva i månader till år i kylt respektive fryst kött och i veckor till månader i icke värmebehandlade rökta eller saltade köttprodukter varför matavfall är ett mycket viktigt spridningssätt till nya områden. Under de förhållanden som råder i norra Europa med avseende på vildsvinspopulationstäthet, klimat och miljö antas vildsvinskadaver vara en viktig faktor för virusöverlevnad och vidmakthållande av infektionen i vildsvinspopulationen.

¹ <https://www.sva.se/djurhalsa/epizootier/afrikansk-svinpest>

Från infekterade individer kan virus påvisas i serum, blod och vävnader med hjälp av PCR-analys², och levande virus kan isoleras genom odling. Antikroppar i serum kan påvisas med ELISA-teknik någon vecka efter insjuknande.

1.1.3 Förekomst

Sverige har aldrig haft något fall av ASF. Som namnet anger har sjukdomen varit historisk begränsad till Afrika och då söder om Sahara. År 2007 introducerades smittan till Georgien och etablerades i bland annat Kaukasus och Ryssland. En långsam men stadig smittspridning och etablering norr- och österut ledde till de första fallen i EU år 2014. För närvarande är ett flertal länder i EU drabbade. I östra och centrala EU har sjukdomen etablerat sig i vildsvinsstammar med sporadiska utbrott i tamgrisbesättningar orsakade av direkt eller indirekt smittspridning från vildsvin. I Rumänien och Bulgarien samt länder i öster utanför EU har däremot en avsevärd smittspridning skett mellan tamgrisbesättningar, parallellt med fall hos vildsvin.

Under 2018 upptäcktes de första fallen av ASF i tamgrisbesättningar i Kina och sjukdomen fick där snabbt en geografiskt mycket omfattande utbredning. Under 2019 har sjukdomen rapporterats från flera länder i Asien med stora konsekvenser såväl lokalt som globalt. Smittspridningen antas ha skett såväl genom förflyttning av infekterade djur som genom legal eller illegal förflyttning av produkter från infekterade djur.

1.1.4 Spridning

Smittspridning kan ske via direktkontakt mellan djur eller genom indirekt överföring via till exempel personer, transportbilar, redskap, foder och halm med mera. I vildsvinspopulationer sprids smittan med en hastighet om cirka 1–2 km per månad. Utöver denna långsamma, lokala spridning har flera fall upptäckts på långt avstånd från smittade områden. Dessa fall har sannolikt orsakats av att människan har fört med sig smittämnet i produkter av tamgris eller vildsvin. Dessa produkter har hanterats felaktigt och har därmed kunnat orsaka punktintroduktioner.

Sverige är omgivet av vatten i öster, söder och delvis i väster. Vildsvinspopulationen i Norge är mycket liten och i Finlands norra gränstrakter är den obefintlig. Risken betraktas därför som försumbar att introduktion av ASF till Sverige ska ske via den långsamma spridningen från djur till djur inom vildsvinspopulationen. Det är mer sannolikt att ASF introduceras som en punktintroduktion via smittat fläskkött, eller produkter därav, som medförts av människan från ett smittat land och som hamnar i miljön åtkomligt för vildsvin.

1.1.5 Bekämpning

Det finns inte något vaccin att tillgå i dagsläget. Det finns inte heller någon behandling. De kontrollmetoder som finns att tillgå bygger på att förebygga och begränsa infektion genom utökad biosäkerhet³ och förbättrat smittskydd. Detta gäller för tamgrisbesättningar (oavsett storlek och driftsform) för att förhindra smitta inom och ut från besättning, liksom för att förhindra att smitta från vildsvin och omgivande miljö

² Se information på SVA:s webbplats: <https://www.sva.se/analyser-och-produkter/pcr-metoden>

³ Biosäkerhet handlar om att skydda människor och miljö, i detta fall tamgrisar och vildsvin, från att komma i kontakt med smittförande biologiskt material.

förs in till besättningen. Det gäller också vid jakt för att förhindra att smittan sprids i miljön eller tas med till vildsvinspopulationer i andra jaktområden eller länder, eller till tamgrisbesättningar.

Vid infektion hos vildsvin bedöms upphittande, rapportering och destruktion av kadaver vara viktigt för att minska förekomst av virus i miljön och möjliggöra bekämpning. Övriga kontrollmetoder i drabbade vildsvinspopulationer bygger på att säkerställa att infekterade vildsvin stannar kvar i det geografiska område där smittan har lokaliserats. Detta kan åstadkommas genom att de moment som kan störa vildsvinen regleras och begränsas (inklusive jakt och människors tillträde). Detta ska kombineras med andra faktorer som antingen begränsar vildsvinens rörlighet (till exempel stängsling) eller lockar dem att stanna kvar (tillgång på föda och skydd). Dessutom utförs en reglerad jakt i en zon runt fyndområdet för att reducera stammens täthet och skapa ett område där värddjur saknas och virus därför inte kan överföras.

Av de länder som drabbats i Europa har endast Tjeckien lyckats bekämpa och bli fria från smittan. Introduktionen i Tjeckien rörde endast vildsvin. Det var en geografiskt begränsad punktintroduktion som upptäcktes snabbt och bekämpades kraftigt. I några av de länder inom EU som först drabbades ses nu efter flera års smittspridning och sjukdomsutbredning tecken på en avmattning med en nedgång av antalet viruspositiva fall. Nedgången kan sannolikt förklaras av kraftigt reducerade vildsvinsstammar i dessa områden.

1.2 Vildsvinsstammen i Sverige

År 1981 beslutade riksdagen att godta regeringens förslag om en försöksverksamhet med frilevande vildsvin i landet (prop. 1980/81:82). Till följd av bland annat rymningar från vilthägn fanns det vid tidpunkten drygt ett hundratal frilevande vildsvin, framförallt i Stockholms och Södermanlands län. Ett mindre bestånd skulle tills vidare få finnas kvar i Stockholms län och hållas under noggrann kontroll, medan vildsvinen i övriga delar av landet skulle utrotas.

Regeringen uppdrog 1983 åt Statens Naturvårdsverk att ”lämna länsstyrelserna de råd och anvisningar som krävs för att åstadkomma effektiva åtgärder mot vildsvin”.

År 1987 beslutade riksdagen att vildsvin ska betraktas tillhöra landets fauna och att jägare och markägare ska ansvara för att vildsvinsstammen hålls under kontrollerade former (Jaktlag 1987:259). Därefter har vildsvinen brett ut sig och ökat kraftigt i antal. Idag har vildsvin etablerat sig så långt upp i landet som i Gävleborgs län, men sporadiska rapporter finns om individer som har tagit sig ännu längre norrut.

Vildsvinsstammens storlek är svår att uppskatta eftersom det saknas vetenskapliga och kvalitetssäkrade metoder anpassade för att inventera arten. 1996 uppskattades vildsvinsstammen till närmare 5 000⁴. Populationen uppskattas år 2019 vara i storleksordningen 300 000 vildsvin.⁵ Beräkningen baseras i första hand på en frivillig

⁴ Uppgift från Naturvårdsverket

⁵ Uppgift från Naturvårdsverket.

rapportering av fällda djur (jaktåret 2018/2019 cirka 115 000), antalet trikingprover analyserade av SVA samt antalet rapporterade trafikolyckor med vildsvin.

1.3 Utbrott av ASF i Sverige skulle få stora konsekvenser

Det har aldrig tidigare i historien funnits så mycket ASF-virus i världen som idag. Sjukdomens utbredning i Europa och i ännu högre grad i Asien utgör ett reellt hot för den globala grisproduktionen. Risker för ytterligare spridning bedöms som mycket höga och det finns egentligen inget som talar för att situationen ska förändras till det bättre inom en överskådlig framtid.

Ur svensk synvinkel bedöms risken för introduktion som förhöjd, men på en fortsatt relativt låg nivå eftersom det krävs en kedja av s.k. sällanhändelser för att smittan ska nå svenska djur. Men ju längre tid som går med fortsatt smittspridning i omvärlden och ju fler områden och länder som är drabbade, desto högre är sannolikheten att denna kedja av händelser som krävs till slut inträffar. Huruvida detta inträffar inom det närmaste året, inom tio eller tjugo år eller aldrig går dock inte att förutsäga.

De ekonomiska konsekvenserna av ett utbrott i Sverige kan bli mycket stora. Det kan ge långtgående negativa effekter på tamgrishållningen, även om det bara konstateras sjukdom hos vildsvin. Det kan också ge kännbara effekter på verksamheter som normalt bedrivs i det drabbade området såsom jakt, skogsbruk, turism, sportevenemang med mera, se avsnitt 1.3.1 nedan. För samhället är ASF därför att betrakta som ett stort hot. Det är därmed nödvändigt att göra en långsiktig plan för det förebyggande arbetet.

1.3.1 Beskrivning av åtgärder vid ett utbrott av ASF i Sverige

Följande åtgärder skulle vidtas vid ett utbrott av ASF hos vildsvin i Sverige.

Det smittade området definieras och skyltas upp. För att minska riskerna för smittspridning ut ur området förbjuds all verksamhet i skog och mark (bland annat jakt, skogsbruk, fritidsaktivitet, turism) i området tills smittspridningen har avklingat. Jordbruksverket kan ge dispens för viss verksamhet som säkrats vad gäller biosäkerhetskrav.

I minst 90 dagar är det förbjudet för Sverige att sälja grisar och grissperma inom EU. Därefter kan regionalisering införas, varefter viss handel kan återupptas. Handel med livdjur och grisprodukter beläggs dock med krav på provtagning respektive behandling. Export till tredje land hotas eftersom mottagarlandet kan avstå från handel eller kan sätta upp egna villkor för handeln.

Grisbesättningar inventeras och deras biosäkerhetsrutiner kontrolleras. Utomhushållning av grisar förbjuds generellt. Övervakningen höjs genom ökad provtagning. Initialt får inga grisar förflyttas under en period, vilket kan leda till behov av djurskyddsavlivning.

Vildsvinskadaver i skog och mark söks upp och avlägsnas för provtagning och destruktion. Alla vildsvin i området avlivs, provtas och destrueras. Jakt och annan aktivitet kan återupptas först när smittspridningen har avklingat. Friförklaring kan ske efter en helhetsbedömning av att utbrottet är bekämpat.

1.4 Uppdraget, metod och avgränsning

1.4.1 Uppdraget

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att, i nära samarbete med Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF i Sverige (regeringsbeslut N2019/02035/DL).

Bedömningen ska utgå från rekommendationerna från EU:s ministerkonferens den 19 december 2018 om ASF (*Eradication of African swine fever in the EU and the long-term management of wild boar populations*). Hänsyn ska tas till EU:s ASF-strategi, de yttranden som den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) har avgivit om ASF, samt SVA:s yttrande till Jordbruksverket den 12 mars 2019 (SVA, 2019) angående i vilken mån den svenska vildsvinsstammens utbredning, storlek respektive täthet påverkar risken för introduktion, etablering och vidare spridning av ASF, samt i förlängningen möjligheten att utrota sjukdomen i Sverige.

Enligt uppdraget ska bedömningen omfatta:

- Ett ställningstagande till eventuellt behov av reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen i förebyggande syfte.
- En bedömning av om det finns behov av utökade informationsinsatser eller andra åtgärder för att öka medvetenhet om risk för introduktion och smittspridning.
- En bedömning av om det finns behov av eventuella åtgärder för att stärka övervakningen med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta.
- En bedömning av eventuella ytterligare behov av biosäkerhetsåtgärder för att förebygga risk för introduktion och smittspridning.
- Författningsförslag, om behov av det finns.
- En uppskattning av kostnader förknippade med eventuella förslag på åtgärder.

1.4.2 Genomförande

Uppdraget har genomförts i tre delar:

1. Jordbruksverket har med stöd av Naturvårdsverket och SVA genomfört en inventering av de rekommendationer angående kontroll och förebyggande av spridning av ASF som EU-kommissionen har fört fram. EFSA är EU-kommissionens vetenskapliga expertorgan för livsmedelskedjan. EU-kommissionen baserar därför sina rekommendationer på de yttranden som de har begärt av EFSA. EFSA:s yttranden ligger också till grund för SVA:s yttrande (SVA, 2019) till Jordbruksverket. Därtill har Sverige god insikt i samtliga EFSA:s yttranden genom SVA:s tillförordnade statsepizootolog, som är medlem av EFSA:s expertgrupp rörande ASF och har deltagit i Jordbruksverkets utredning. Härigenom bedömer vi att vi har beaktat de rekommendationer som EFSA har lagt fram utan någon närmare genomgång av EFSA:s yttranden.

Jordbruksverket har tillsammans med Naturvårdsverket och SVA listat de ovan nämnda rekommendationerna i bilaga 1 och gjort en analys av om de är relevanta för svenska förhållanden. Bedömningen har markerats med *Ja* eller *Nej* i bilagan. De rekommendationer som det av olika orsaker inte är möjligt att bedöma ännu har istället markerats med *Utreds*.

2. Jordbruksverket har tillsammans med Naturvårdsverket och SVA identifierat åtgärder som bör genomföras eller utredas inom de områden som uppdraget omfattar. Dessa presenteras i kapitel 2 nedan. Jordbruksverket har vidare, så långt det varit möjligt, uppskattat kostnader för att genomföra de åtgärder som föreslås. Dessa kostnadsuppskattningar redovisas i kapitel 4 nedan.
3. Jordbruksverket anordnade tillsammans med Naturvårdsverket och SVA ett samråd den 8 oktober 2019 för andra berörda myndigheter och intressenter för att få fram dels deras egna förslag på åtgärder, dels deras synpunkter på de förslag som de tre myndigheterna presenterade. I bilaga 3 finns en förteckning över de parter som deltog vid hearingen, samt deras synpunkter och förslag. Relevansen av synpunkterna och förslagen har inte kunnat utvärderas eller kostnadsberäknats inom ramen för detta uppdrag. Förslagen redovisas därför utan bedömning av relevans eller genomförbarhet i Sverige. Förslagen och yttrandena kommer dock att beaktas i Jordbruksverkets fortsatta arbete med ASF.

1.4.3 Avgränsning

Regeringsuppdraget omfattar endast bedömning av samt förslag på åtgärder för att hindra introduktion och spridning av AFS i Sverige. Andra eventuella aspekter kopplade till vildsvinsstammen eller till berörda näringar har därmed avgränsats från utredningen. Exempelvis ingår inte i uppdraget att inventera, bedöma eller ta hänsyn till andra aspekter på den svenska vildsvinspopulationen än den kopplad till risken för introduktion och spridning av ASF. Det finns därför inte med några resonemang om till exempel bökskador eller trafikpåverkan i rapporten.

Uppdraget omfattar heller inte att besluta om vilka av de föreslagna åtgärderna som ska genomföras och när.

Avslutningsvis ingår det heller inte i uppdraget att föreslå vilka åtgärder som ska genomföras vid ett eventuellt utbrott av ASF i Sverige.

2 Förslag på förebyggande åtgärder

Det aktuella uppdraget är att göra en bedömning av, och lämna förslag på, förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF i Sverige. I detta kapitel av rapporten redovisas Jordbruksverkets förslag på förebyggande åtgärder.

Presentationen av de föreslagna åtgärderna utgår från de områden som har pekats ut av regeringen i uppdraget:

- Behov av reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen.
- Behov av insatser för att öka medvetenhet om risk för introduktion och smittspridning.
- Behov av att stärka övervakningen.
- Eventuella ytterligare behov av biosäkerhetsåtgärder.

Mer övergripande kan förslagen delas upp i två grupper: dels förslag på åtgärder som bör genomföras, dels förslag på åtgärder som behöver utredas mer före ett eventuellt genomförande av åtgärderna. Åtgärdsförslagen sammanfattas i textrutan på nästa sida där det även finns information om under vilket avsnitt i rapporten som respektive förslag presenteras.

Förslagen finns även i bilaga 2, där det också anges vilken instans som bör ansvara för respektive åtgärd.

Jordbruksverket har arbetat i nära samarbete med Naturvårdsverket och SVA och har beaktat deras synpunkter. De tre myndigheterna är eniga om samtliga bedömningar och förslag i rapporten.

Reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen

- Åtgärder som bör genomföras:
 - *Utvärdering av om och i så fall var det finns särskilt utpekade områden (avsnitt 2.2.3.1).*
 - *Motiverande möten för riktad förvaltning (2.2.3.2).*
 - *Åtgärder för effektivare jakt efter vildsvin (2.2.3.3).*
 - *Utveckla metoder för inventering av vildsvinsstammen (2.2.3.4).*
 - *Utvärdera förvaltningen av vildsvinsstammen (2.2.3.5).*
- Åtgärder som behöver utredas:
 - *En eventuell reglering av utfodring av vildsvin (2.2.4.1).*
 - *Beakta ASF vid förslag om reglering av åtling (2.2.4.2).*

Informationsinsatser eller andra åtgärder för att öka medvetenheten om risk för introduktion och smittspridning

- Åtgärder som bör genomföras:
 - *Kommunikationsinsatser (2.3.2.1).*
 - *Övningar för ökad samverkan och beredskap (2.3.2.2).*
- Åtgärder som behöver utredas:
 - *Skyltning på tullplatser (2.3.3.1).*
 - *Samarbete med färjerederier och SJ (2.3.3.2).*
 - *Information till olika turistgrupper och gästarbetare via föreningar (2.3.3.3).*
 - *Information till resande jägare med tullens eller polisens hjälp (2.3.3.4).*

Stärkt övervakning med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta

- Åtgärder som bör genomföras:
 - *Kampanj, film och möten (2.4.2.1).*
 - *Pilotstudie för bedömning av den passiva övervakningens förmåga att upptäcka dödlighet hos vildsvin (2.4.2.2).*
- Åtgärder som behöver utredas:
 - *Finns det förutsättningar för att införa ett system med ersättning till den som rapporterar fynd av ett dött vildsvin (2.4.3.1).*

Biosäkerhetsåtgärder som förebygger introduktion och smittspridning

- Åtgärder som bör genomföras:
 - *Förstärkt biosäkerhet gällande kommunernas och Trafikverkets sophantering (2.5.2.1).*
 - *Vidareutveckling av SSB Gris (2.5.2.2).*
- Åtgärder som behöver utredas:
 - *Kan ett förbättrat smittskydd införas som ett kriterium för att få investeringsbidrag (2.5.3.1).*
 - *Användande av livsmedelssökhund vid gränskontrollen(2.5.3.2).*

2.1 Utgångspunkt: EU:s rekommendationer om ASF

I regeringsuppdraget anges att bedömningen av åtgärder ska utgå EU:s rekommendationer. I bilaga 1 finns en sammanfattning över dessa.

Som en utgångspunkt för arbetet med uppdraget har Jordbruksverket tillsammans med Naturvårdsverket och SVA gått igenom EU:s rekommendationer om åtgärder för att förhindra en introduktion av sjukdomen och för att öka medvetandet om riskerna för spridning, samt bedömt relevansen av dessa rekommendationer för Sverige.

Jordbruksverket kan konstatera att många av EU:s rekommendationer är omhändertagna i det förebyggande arbete som bedrivs av svenska myndigheter och intresseorganisationer. Andra är inte relevanta för svenska förhållanden och ytterligare andra är relevanta men ännu inte påbörjade.

2.2 Reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen

Enligt uppdraget ska Jordbruksverket ta ställning till eventuellt behov av reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen i förebyggande syfte. Denna del av uppdraget redovisas i detta avsnitt som inleds med en kort diskussion kring vilket samband som kan förväntas mellan stammens storlek och risken för introduktion och etablering av ASF. Därefter följer förslag på åtgärder som bör genomföras respektive åtgärder som behöver utredas mer före ett genomförande.

Sammanfattningsvis föreslår Jordbruksverket följande åtgärder kopplat till vildsvinsstammens storlek:

- Riktade åtgärder för att reducera eller stabilisera vildsvinsstammen i utpekade områden.
- Åtgärder för effektivare jakt på vildsvin.
- Utveckla metoder för inventering av vildsvinsstammens storlek.
- Utvärdera förvaltningsmålen med början 2022.
- Reglerad utfodring av vildsvin i Sverige (*behöver utredas vidare*).

2.2.1 Sambandet mellan vildsvinsstammens storlek, utbredning respektive täthet och risken för introduktion och etablering av ASF, samt möjligheten till effektiv bekämpning

SVA har i en skrivelse (SVA, 2019) på anmodan av Jordbruksverket yttrat sig angående sambandet mellan vildsvinsstammens storlek, utbredning respektive täthet och risken för introduktion och etablering av ASF samt möjligheten till effektiv bekämpning. SVA har tagit hänsyn till aktuellt kunskapsläge och tillgänglig vetenskaplig litteratur, inklusive relevanta rapporter från EFSA. Nedan utvecklas kärnfrågorna i yttrandet.

2.2.1.1 Samband mellan stammens storlek och introduktion av ASF

Den mest sannolika introduktionsvägen för ASF till Sverige bedöms vara via smittade fläskprodukter som förs in från ASF-drabbade länder och hamnar i miljön där de kommer i kontakt med vildsvin. Sannolikheten för introduktion bestäms således av omfattningen av sådan införsel i kombination med i vilken mån produkterna blir tillgängliga för vildsvin.

På grund av vildsvinstammens komplexa populationsstruktur och dynamik tillsammans med introduktionsriskens oförutsägbarhet, där varken vildsvinsstammen eller risken för introduktion är geografiskt eller tidsmässigt homogent fördelade över landet, så finns det i dagsläget inte kunskapsunderlag för att hävda något direkt och enkelt samband mellan den svenska vildsvinsstammens storlek och täthet och sannolikheten för introduktion. Bedömningen är dock att sannolikheten inte kan påverkas genom en

generell reduktion av den svenska vildsvinsstammen inom rimliga gränser, till exempel genom en reduktion med mindre än 50 procent.

Lokala åtgärder för att hålla vildsvinsfria områden fortsatt fria skulle däremot kunna påverka sannolikheten för introduktion av ASF lokalt, men effekten på den nationella sannolikheten bedöms vara begränsad. Detta eftersom det bedöms mest sannolikt att smittade fläskprodukter ska hamna i miljön i de områden i Sverige där det finns en etablerad stam. Effekten på introduktionsrisken blir låg om insatserna görs i områden där det redan är låg risk att det slängs smittade produkter i miljön.

Det skulle däremot kunna vara av värde att vidta riktade åtgärder mot platser som bedöms särskilt utsatta med avseende på sannolikhet för att smittade fläskprodukter ska hamna i miljön åtkomliga för vildsvin, såsom exempelvis stora lastbilsrastplatser i vildsvinstäta områden.

2.2.1.2 Samband mellan stammens storlek och etablering av smitta

Dagens kunskapsnivå avseende ASF och vildsvin tillåter inte en bedömning av i vilken grad smittspridningen beror på tätheten i vildsvinsstammen. Erfarenheter från det pågående ASF-utbrottet i EU visar dock att spridning och etablering av smitta kan ske i vildsvinsstammar som är avsevärt glesare än de vi har i Sverige. Bedömningen är därför att sannolikheten för spridning och etablering inte kan påverkas genom en generell reduktion av den svenska vildsvinsstammen inom rimliga gränser, till exempel genom en reduktion med mindre än 50 procent.

Däremot påverkar generellt sett den lokala stammens täthet kontaktmönster inom och mellan familjegrupper av vildsvin, och stammens storlek påverkar antalet kadaver som smittan ger upphov till. Såväl direkta kontakter mellan vildsvin som kontakter med smittade kadaver påverkar i sin tur sjukdomsdynamik och smittspridning.

Bedömningen är därför att det sannolikt finns ett samband mellan den lokala stammens storlek/täthet och hastigheten med vilken ASF etablerar och sprider sig i en lokal vildsvinsstam.

I sammanhanget bör betonas att erfarenheter från Tjeckien visar att tidig upptäckt av en eventuell introduktion av ASF hos vildsvin ger förutsättningar för att snabbt vidta åtgärder i form av förstärkt biosäkerhet, förstärkt passiv övervakning, insamling och destruktion av kadaver etc., och möjlighet att förhindra långsiktig etablering oavsett den lokala vildsvinsstammens täthet och storlek. Åtgärder för snabb upptäckt diskuteras även under avsnitt 2.4 nedan.

2.2.1.3 Samband mellan stammens storlek och spridning till tamgris

Smitttrycket i den lokala miljön i ett område är den viktigaste yttre riskfaktorn för spridning från en smittad vildsvinspopulation till tamgrisbesättningar. Smitttrycket byggs upp då ASF tillåts etablera sig och spridas i den lokala vildsvinsstammen, vilket genererar kadaver som kontaminerar den lokala miljön. Utan någon intervention påverkas sannolikt risken för att smittan ska spridas till tamgrisbesättningar i någon mån av den lokala vildsvinsstammens storlek och täthet. Med fler vildsvin ökar alltså risken för spridning till tamgrisar om inga åtgärder vidtas. Om smittan däremot upptäcks tidigt och smittskyddsåtgärder sätts in i enlighet med den handlingsplan som är under

uppbyggnad i Sverige, bör smittspridning till tamgrisbesättningar kunna undvikas oberoende av den lokala vildsvinsstammens storlek och täthet.

Bedömningen är därför att en generell reduktion av den svenska vildsvinsstammen inte kan motiveras enbart med syftet att minska sannolikheten för spridning från vildsvin till tamgrisbesättningar. Detta gäller under förutsättning att det finns en etablerad och väl fungerande organisation för snabb upptäckt av smitta, och därtill snabb intervention när smitta upptäcks. Det kan dock ändå vara av värde att vidta riktade åtgärder för att reducera eller stabilisera vildsvinsstammen lokalt i områden där det bedöms vara högre risk för etablering av ASF hos vildsvin och där särskilt känsliga grisbesättningar är lokaliserade. Dessutom bör åtgärder vidtas för att säkra biosäkerheten på dessa anläggningar.

2.2.1.4 Bekämpning

Erfarenheten från det pågående utbrottet i EU visar att ASF går att bekämpa och utrota efter enstaka begränsad introduktion till en lokal vildsvinsstam med hög täthet. Förutsättningarna för att kunna bekämpa och utrota sjukdomen är sannolikt tidig upptäckt samt snabb och välorganiserad intervention.

Dock är det sannolikt så att den lokala vildsvinsstammens storlek och täthet skulle kunna påverka hur länge bekämpning behöver pågå samt den ansträngning som krävs, och således också den kostnad som krävs för ett utrotningsprogram. Ju större och tätare den lokala stammen är desto fler kadaver måste sökas upp och destrueras i det infekterade området för att reducera smittrycket i miljön. Dessutom måste fler vildsvin skjutas och destrueras i både det smittade området och det angränsande området där intensivjakten sker för att undvika att smittan sprids från det infekterade området.

För en snabbare och mindre kostsam bekämpning av ett eventuellt ASF-utbrott kan det därför vara av betydelse att vildsvinsstammen lokalt reduceras och stabiliseras i särskilt utpekade områden.

2.2.2 Förutsättningar för reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen i nuläget

Förutsättningarna för att hantera den svenska vildsvinsstammen påverkas i dagsläget främst av gällande regelverk, förvaltningsplaner, samt förutsättningar för jakten.

2.2.2.1 Regelverk som styr jakt efter vildsvin

Jakt efter vildsvin regleras genom jaktlag (1987:259) och jaktförordning (1987:905) som i första hand har det övergripande syftet att styra förvaltningen av landets vilda däggdjur och fåglar. I begreppet förvaltning ingår såväl att nyttja som att bevara arter.

Regleringen av jakt efter vildsvin ger stora möjligheter att förvalta arten, såväl genom allmän jakt som genom skydds jakt på enskilda initiativ. Den allmänna jakttiden för arten är lång. Av bilaga 1 punkt 7 till jaktförordningen framgår att årsungar av vildsvin får jagas hela året och att vuxna individer, förutom sugor som åtföljs av ungar, får jagas under tiden 16 april till 15 februari. Skydds jakt, det vill säga jakt som bedrivs för att förebygga skador av vilt, får enligt bilaga 4 punkt 2 till jaktförordningen bedrivas av

enskild utan myndighets inblandning under hela året. Detta kan vara aktuellt om vildsvin kommer in på gård eller i en trädgård och där orsakar skada eller annan olägenhet. Jakt efter vildsvin får bedrivas dygnet runt.

Tekniska hjälpmedel får i stor utsträckning användas vid jakt efter vildsvin. Fast belysning får användas sedan år 2008 vid anordnade åtelplatser för vildsvin. Sedan maj år 2019 är det även tillåtet att använda elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare, värmekamera eller rörlig belysning i nära anslutning till jaktvapnet utan tillstånd av någon myndighet.

2.2.2.2 Förvaltningsplaner

Naturvårdsverket har sedan år 2010 en nationell förvaltningsplan för vildsvin (Naturvårdsverket, 2010). Den övergripande nationella målsättningen för vildsvinsförvaltning är en hållbar, kontrollerad och frisk population av vildsvin, anpassad till regionala och lokala förutsättningar. En revidering av den nationella förvaltningsplanen har sänts på remiss och den nya versionen kommer att vara klar under hösten år 2019. Jordbruksverket har när denna rapport författats ännu inte svarat på remissen.

Den nationella förvaltningsplanen lämnar åt viltförvaltningsdelegationen att lägga förslag på regional förvaltningsplan för skötsel av vildsvinstammen. Det är länsstyrelsen som beslutar om godkännande av den regionala förvaltningsplanen.

Med utgångspunkt i den regionala förvaltningsplanen ska markägare och jägare tillsammans tillse att en lokal förvaltningsplan utarbetas och uppfylls. Förankringsprocessen är respektive viltförvaltningsdelegations ansvar. De regionala och lokala förvaltningsmålen bör sättas utifrån variationer i de naturliga förutsättningarna, strukturen i jordbruket, landsbygdsnärningar i övrigt och befintlig infrastruktur. De ska också ta hänsyn till den nationella planens mål.

Det varierar dock hur stora resurser som viltförvaltningsdelegationerna och länsstyrelserna avsätter för att samordna jägare och markägare och stötta dem i framtagandet av en lokal plan. I Halland drev man för flera år sedan ett vildsvinsprojekt i nära samarbete mellan företaget Svensk naturförvaltning, Svenska Jägareförbundet och länsstyrelsen, kallat ”Halländskt vildsvin i förvaltning och utveckling”. Man arbetade särskilt med samjakter, rapportering av vildsvinsobservationer, vildsvinsdatabas, akutteam med mera. Projektet övertogs av ett älgskötselområde och ägs idag av Vildsvinsklubben i form av en ekonomisk förening. Detta utgör ett tydligt exempel på att det går att utveckla en samverkan mellan myndigheter och intressenter för en aktiv förvaltning.

2.2.2.3 Förutsättningar för jakten efter vildsvin

Det är fyra typer av jaktmetoder som används i jakt efter vildsvin i Sverige:

- *Åteljakt* (jakt där viltet lockas fram med föda) är effektiv under större delen av året, dock inte hela året, och bedrivs framförallt i skymningen och om natten. Vid åteljakt används en foderspidare för att lägga ut en mindre mängd foder, vilket styr vildsvinen till en viss plats. Åteljakt är ur förvaltningssynpunkt en bra jaktform, bland annat därför att jägaren har tid på sig att avgöra vilka djur som är

lämpliga att fälla. Åteljakt är den mest effektiva metoden i Sverige sett till antalet fällda vildsvin.

- *Drevjakt och tryckjakt* är bra metoder under hösten om jakterna planeras och genomförs på rätt sätt. Här är det viktigt att jaga över stora områden. Om jaktområdet inte är stort nog har dessa jaktformer snarare den huvudsakliga effekten att djuren och därmed problemen flyttas till ett annat område. Jakten kräver därför en god samverkan i förvaltningsåtgärderna.
- *Vaktjakt och smygjakt* är lämpliga jaktformer under växtperioden då vildsvinen skadar jordbruksmark.
- *Jakt med fångstredskap för levande fångst* är relativt ovanligt i Sverige. Det finns godkända fångstredskap för levande fångst av vildsvin upp till årsunge. Anordningar för fångst av vuxna svin är inte godkända i Sverige på grund av risken att kultingar skiljs från sin mor.

För en effektiv jakt bör jaktmetoden anpassas till vildsvinens täthet och områdets förutsättningar när det gäller storlek, arrondering, ekologi och näringsverksamhet. Ytterligare en faktor av betydelse är samverkan. Enskilda markägare har begränsad möjlighet att påverka vildsvinsstammens utveckling om de inte samverkar med sina jaktgrannar.

Vildsvinet är ett svårkontrollerat vilt. EFSA konstaterar i ett yttrande från år 2018 att det är dyrt och svårt att kontrollera en stark vildsvinspopulation över en längre period, och att arbetet måste ske på lång sikt eftersom återhämtningsförmågan är stark (EFSA, 2018). Utrotning har visats sig möjligt endast i inhägnade områden. I frilevande populationer har det visat sig att det går att reducera stammen med upp till 50 procent. De metoder som använts vid de mest intensiva reduktionsinsatserna har varit drevjakter med hund, fällfångst (med andra typer av fångstanordningar än de som är godkända i Sverige idag) samt jakt från helikopter.

2.2.3 Förslag på förebyggande åtgärder kopplat till reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen

I detta avsnitt presenteras tre förebyggande åtgärder som Jordbruksverket anser bör genomföras i syfte att minska risken för introduktion och spridning av ASF i Sverige.

2.2.3.1 Utvärdering av om och var det finns särskilt utpekade områden

Av resonemanget ovan framgår att en stabilisering eller minskning av vildsvinsstammens storlek och täthet i särskilt utpekade områden skulle kunna minska risken för introduktion, etablering och spridning av ASF. Det skulle även minska insatsen för att bekämpa utbrott av ASF hos vildsvin.

Jordbruksverket föreslår därför att SVA, Jordbruksverket och Naturvårdsverket ska samverka för att bedöma om och i så fall var i landet det finns sådana områden där det kan finnas anledning att reducera och stabilisera vildsvinsstammen.

Bedömningen utgår från befintlig kunskap om vildsvinsstammen, och ska fortlöpande omvärderas när ny information kommer till.

2.2.3.2 Motiverande möten för riktad förvaltning

Resultatet av bedömningen av var det finns särskilt utpekade områden behöver de tre myndigheterna sedan förmedla till länsstyrelse, jägare och markägare i dessa utpekade områden, så att parterna kan ta hänsyn till detta i den lokala förvaltningen av vildsvinsstammen. Detta kan ske genom motiverande möten med de berörda aktörerna.

2.2.3.3 Åtgärder för en effektivare jakt efter vildsvin

En förutsättning för att kunna bedriva en verksam förvaltning och utföra riktade åtgärder i utpekade områden är att det går att bedriva en effektiv jakt. Detta har även betydelse för att det i händelse av ett utbrott ska finnas en välfungerande bekämpning i det smittade området. Jordbruksverket bedömer att det finns förbättringspotential när det gäller jaktens effektivitet. Det behövs därför åtgärder för att öka kunskapen om effektiv jakt efter vildsvin och åtgärder för att gynna en bättre samverkan i jakten.

Jordbruksverket bedömer att årliga samrådsmöten mellan grishållare, jägare och markägare i de län som har högst gris- och vildsvinstäthet skulle kunna bidra till ökad kunskap och ökad samverkan. Det är viktigt att mötena arrangeras återkommande, för att successivt bygga upp ett förtroende mellan parterna. Jordbruksverket bedömer att det är en uppgift för länsstyrelsen och viltförvaltningsdelegationen att arrangera dessa möten, med stöd av Naturvårdsverket.

Utbildningen av jägare ingår i jägareförbundens jakt- och viltvårdsuppdrag. Jordbruksverket bedömer att större insatser än idag behöver göras för att öka kunskapen specifikt om vildsvinsjakt, jakt med hund samt åtling och utfodring.

2.2.3.4 Utveckla metoder för inventering av vildsvinsstammen

För att förbättra kvaliteten på de bedömningar som SVA, Naturvårdsverket och Jordbruksverket kan göra om utpekade områden bör metoder för inventering av vildsvinsstammen utvecklas. En fullgod inventering är också en förutsättning för att kunna utvärdera de insatser som görs för att inverka på stammen, och medför därtill bättre underlag för att planera och genomföra jakt i utrotningssyfte vid ett utbrott.

Naturvårdsverket ansvarar för att ta fram metoder för inventering av vildsvinspopulationer. Ett sådant utvecklingsarbete bedrivs idag på europeisk nivå inom det EFSA-finansierade projektet ENETWILD⁶, vilket bevakas av SVA, Naturvårdsverket och SLU i samarbete med intresseorganisationer. I Sverige koncentreras arbetet till att kombinera olika data såsom antal trikinprov, avskjutning och viltolyckor. Jordbruksverket föreslår att detta arbete prioriteras för att snarast möjligt leda till användbara metoder.

⁶ Mer information om projektet finns på webbplatsen <https://enetwild.com/>.

2.2.3.5 *Utvärdera förvaltningen av vildsvinsstammen*

Dagens vildsvinsförvaltningsplan är tänkt att fungera som ett verktyg för att bedriva regional och lokal förvaltning av vildsvinsstammen. På det regionala planet finns länens viltförvaltningsdelegationer som kan sätta upp regionala mål för förvaltningen. Den lokala vildsvinsförvaltningen består av de enskilda markägarna och jaktarrendatorerna. De bestämmer själva hur många vildsvin som ska skjutas, men saknar en struktur för samverkan.

Här kan en jämförelse göras med hur samverkan bedrivs i förvaltningen av älgstammen där markägare och jaktarrendatorer kan samverka i älgjaktlag, som sluts samman i större enheter i form av älgskötselområden respektive älgförvaltningsområden. I tillräckligt stora enheter får områdena själva föreslå en treårsplan för avskjutning som redovisas till länsstyrelsen för godkännande. Motsvarande struktur finns inte i vildsvinsförvaltningen, där det på de flesta platser i landet inte finns några etablerade jaktlag för vildsvinsjakt. Eftersom en samordnad strategi över ett större område är nödvändigt för en framgångsrik förvaltning av stammen har den enskilde jägaren själv liten inverkan på hur stammen förvaltas, med undantag för den som har mycket stora marker. Detta medför att resultatet av bedömningarna av utpekade områden (se avsnitt 2.2.3.1 ovan) i och för sig kan tas omhand av den enskilde markägaren eller jaktarrendatorn, men att strukturerad samverkan över större områden saknas. Det finns en risk att målen med de åtgärder som föreslås i utpekade områden inte kan uppnås utan en tydligare struktur i förvaltningen.

Mot bakgrund av detta föreslår Jordbruksverket att den nu reviderade vildsvinsförvaltningsplanen ska ses över redan med start år 2022 och att Naturvårdsverket då särskilt ska bedöma behovet av att se över strukturen för samverkan i den lokala förvaltningen.

2.2.4 **Åtgärder som bör utredas kopplat till reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen**

I detta avsnitt presenteras två förslag på förebyggande åtgärder som behöver utredas vidare före ett eventuellt genomförande.

2.2.4.1 *En eventuell reglering av utfodring av vildsvin*

Ett verktyg som eventuellt skulle kunna användas för att reducera och stabilisera den svenska vildsvinsstammen är att reglera utfodringen av vildsvin. Det sker idag utfodring på många ställen i landet. Utfodringen kan ha flera olika syften, exempelvis för att locka bort vildsvin från jordbruksmarker och andra områden där vildsvinen ställer till problem för människor. Ett annat syfte med utfodringen kan även vara att locka fram vildsvin eller få fram fler vildsvin, särskilt i samband med försäljning av vildsvinsjakt.

Det är idag oklart i vilken utsträckning utfodring har effekt på stammen. Det är inte heller säkerställt att en reglering av utfodringen skulle minska stammens tillväxt. Det kan inte uteslutas att vildsvinen istället väljer att söka föda på andra ställen (exempelvis på jordbruksmarker eller på rastplatser) utan någon större effekt på populationens storlek.

En aspekt som även måste beaktas vid en eventuell reglering av utfodringen är att utfodring också kan användas i syfte att hindra spridningen av ASF vid en eventuell introduktion av sjukdomen i Sverige.

Jordbruksverket bedömer därför att det behöver utredas i vilken utsträckning en reglerad utfodring skulle vara ett effektivt verktyg för att reducera och stabilisera vildsvinsstammen. Det behöver även utredas hur en sådan reglering bör utformas så att den inte ger upphov till negativa effekter för skadebilden i jordbruket eller vid en bekämpning av ett eventuellt ASF-utbrott.

Jordbruksverket anser att regeringens tidigare förslag till reglering av utfodring bör vidareutvecklas. Hänsyn bör då tas till ASF-situationen; exempelvis bör utfodring undvikas i särskilt utpekade områden där åtgärder vidtas för att lokalt stabilisera eller reducera vildsvinsstammen.

2.2.4.2 *Beakta ASF vid förslag om reglering av åtling*

Det är viktigt att åtling (se avsnitt 2.2.2.3 ovan) inte begränsas, eftersom jakt på åtel är en effektiv jaktmetod som används omfattande i Sverige. Naturvårdsverket har påbörjat en utredning för hur föreskrifter om åtel i samband med jakt efter vildsvin bör utformas. Jordbruksverket anser att det är viktigt att i detta arbete ta hänsyn till hur föreskrifter om åtling kan påverka möjligheterna att både förebygga och bekämpa ASF vid ett eventuellt utbrott i Sverige.

2.3 Informationsinsatser för att öka medvetenheten om risk för introduktion och smittspridning

I regeringsuppdraget framförs att Jordbruksverket ska bedöma om det finns behov av utökade informationsinsatser eller andra åtgärder för att öka medvetenheten om risk för introduktion och smittspridning.

Sammanfattningsvis föreslår Jordbruksverket följande åtgärder för att öka medvetenheten om smittrisker:

- Kommunikationsinsatser.
- Beredskapsövningar för ökad samverkan.
- *Kommunikationsinsatser som behöver utredas vidare:*
 - Skyltning på tullplatser.
 - Samarbete med färjerederier och SJ.
 - Information till olika turistgrupper och gästarbetare via föreningar.
 - Information till gästjägare med tullens eller polisens hjälp.

2.3.1 Förutsättningarna för informationsarbetet

En viktig del av rekommendationerna från EU:s ministerkonferens den 19 december 2018 handlar om samverkan och information, och EU har därtill bedömt det så nödvändigt att medlemsstaterna arbetar aktivt med att förebygga ASF att man har avsatt medel för medfinansiering av bland annat informationsåtgärder.

Jordbruksverket, SVA och flera andra myndigheter och organisationer har över tid genomfört ett stort antal informationsåtgärder riktade till många olika målgrupper. Jordbruksverket håller till exempel regelbundna samverkanskonferenser med berörda organisationer och myndigheter. För att höja kompetensen och öka förmågan att hantera ett eventuellt utbrott om ASF i Sverige genomförs en beredskapsövning i december 2019. Jordbruksverket ser dock att det är nödvändigt att insatserna planeras över lång tid och har nedan därför bedömt såväl behov av fortsatta insatser som utökade insatser.

Målet med information till många olika målgrupper bör vara att i görligaste mån förändra deras vanor så att de dels undviker riskbeteenden, dels agerar korrekt om de påträffar sjuka eller självdöda vildsvin.

2.3.1.1 Behovet av långsiktighet och bredd

Det finns idag inget vaccin mot ASF. Det finns inte heller någon möjlighet att skjuta bort så många vildsvin från de östra delarna av Europa att den smitta som finns hos vildsvin i exempelvis Ryssland och Ukraina inte kan spridas vidare in i EU. Sjukdomens utbredning i Europa och i ännu högre grad Asien utgör ett reellt hot för den globala grisproduktionen. Risken för ytterligare spridning bedöms som mycket hög och det finns egentligen inget som talar för att situationen ska förändras till det bättre inom en överskådlig framtid.

Följden av detta är att ASF sannolikt kommer att utgöra ett hot under överskådlig framtid. En av de stora utmaningarna med att informera om risken för introduktion av ASF är därför just att en informationskampanj inte bara ska vara långsiktig utan snarare ska bedrivas tills vidare. Man behöver därför ständigt hitta nya sätt att föra fram samma budskap och fånga målgruppernas intresse utan att de tröttnar.

Särskilt när det gäller långsiktiga informationsinsatser är det inte på något sätt självklart att staten kommer att få hjälp av privata företag och intresseorganisationer. Några företag erbjuder kostnadsfritt hjälp med punktinsatser, men när det blir fråga om en längre tids samarbete tackar flertalet nej eller erbjuder endast att sälja annonsplats. Detta är naturligtvis inte konstigt men det innebär att det långsiktiga informationsarbetet blir ytterligare svårare än det kortsiktiga på grund av att flera informationskanaler av kostnadsskäl faller bort.

2.3.1.2 Kostnadseffektiv kommunikation kräver planering och insatser av flera olika aktörer

När det gäller ASF finns det många olika målgrupper som alla behöver anpassad information, exempelvis jägare och jaktgäster, turister, yrkeschaufförer, djurtransportörer, grisproducenter och hobbygrishållare. Det är också många myndigheter och intresseorganisationer inblandade i det förebyggande arbetet, exempelvis Jordbruksverket, Naturvårdsverket, SVA, Livsmedelsverket, länsstyrelserna, kommunerna, Trafikverket, Lantbrukarnas Riksförbund, Gård & Djurhälsan, jägareförbunden med flera. Det innebär att arbetet blir mer omfattande, eftersom budskapet och formatet måste anpassas till fler målgrupper och kanaler än vanligt.

Arbetet med att informera om risk för introduktion och smittspridning av ASF har ett tydligt mål – att lära de olika målgrupperna nya vanor och rutiner. Om målet uppnåddes skulle arbetet sedan kunna avvecklas, eftersom berörda aktivt skulle välja att undvika riskbeteenden. När det gäller framför allt privatpersoner är det dock osannolikt att man kan nå ut till alla och uppnå målet att ändra allmänhetens vanor.

Det kan därför finnas behov av ett särskilt anslag för intresseorganisationerna för ett långsiktigt ASF-arbete, till exempel att lära och motivera jägare nya vanor såsom att tvätta kläder och skor efter möjlig exponering samt att rapportera självdöda vilda djur eller att skapa goda rutiner för besöksverksamhet (skyddskläder etc.). De har vanligen begränsade medel, och för att få hjälp från intresseorganisationer i denna kommunikation under lång tid med denna specifika fråga så kan ett anslag vara nödvändigt. I syfte att uppnå hög effektivitet i kommunikationsarbetet kan det dessutom finnas fördelar med att intresseorganisationerna själva tar över ansvaret för att sprida information. Detta bör ses i ljuset av att myndigheterna kan avlastas i en grad som motsvarar den mängd hjälp som organisationerna kan ge. Det kan därför vara effektivt att vissa kommunikationsinsatser finansieras genom anslag till berörda intresseorganisationer, snarare än att myndigheter ska få ytterligare anslag för att genomföra kommunikationen.

När det gäller information till olika yrkesgrupper finns det större möjlighet att lyckas få bort riskbeteenden eller att få respektive bransch att ta över informationsansvaret och arbeta vidare på egen hand. Det är därför möjligt att Jordbruksverket med tiden kan dra ned på den budget som avsätts för att informera dessa målgrupper. Slutsatsen är att Jordbruksverket under en viss tid framöver kommer att få avsätta medel till att bistå grisbranschens ansträngningar med att till exempel arbeta med biosäkerhet (anslag för vidareutveckling av SSB gris). Därefter bör effekterna av arbetet utvärderas tillsammans med branschen. Inom ramen för anslag 1.6 kan Jordbruksverket därför komma att äska ytterligare medel för ASF arbetet.

I sammanhanget kan också nämnas att det är svårt avgöra vad som är lämplig mängd medel att lägga på förebyggande åtgärder. Det finns varken några garantier för att informationen når ut till alla som behöver den eller att de som får den vill eller kan anpassa sitt beteende på önskat sätt. I princip skulle Sverige kunna spendera obegränsade medel på att förebygga ASF utan att säkerställa att smittan hålls utanför landet. Planering och finansiering av kommunikationsinsatser, samt deras förhållande till andra förebyggande åtgärder måste därför noga övervägas för att uppnå en kostnadseffektiv kommunikation som uppnår önskad effekt.

2.3.2 Föreslagna åtgärder för att öka medvetenheten om smittrisker

I detta avsnitt presenteras två förebyggande åtgärder som Jordbruksverket anser bör genomföras i syfte att öka medvetenheten om smittrisker.

2.3.2.1 Kommunikationsinsatser

Jordbruksverket har sedan år 2018 en särskild kommunikationsplan för ASF (se Bilaga 4 a och Bilaga 4 b). För år 2020 har ett antal åtgärder lagts till i kommunikationsplanen. I samverkan med bland annat SVA och Naturvårdsverket samt grisproducenternas respektive jägarnas branschorgan har Jordbruksverket ansökt om medfinansiering från

EU av vissa av de informationsåtgärder som finns i planen för år 2020. Dessa åtgärder har markerats med en fotnot i bilaga 2.

Följande typer av åtgärder finns föreslagna i Jordbruksverkets kommunikationsplan:

- Webbinformation, broschyrer och utskick till följande målgrupper:
 - Turister.
 - Gästarbetare.
 - Jägare och utländska gästjägare, samt de som säljer jakter till utländska jägare.
 - Besöksverksamhet.
 - Markägare.
 - Skogsägare och skogsentreprenörer.
- Filmer till allmänheten och jägare om biosäkerhet och rapportering av döda vildsvin.
- Monter på jaktmässor.
- Annonser och artiklar i jaktpress.
- Annonser riktade till allmänheten och vissa målgrupper i sociala media.
- Fler skyltar på rastplatser vid vägar med internationell trafik.

2.3.2.2 Övningar för ökad samverkan och beredskap

Jordbruksverket anordnar månatliga samverkansmöten med samtliga berörda aktörer. Jordbruksverket avser utveckla sin samordning av myndigheternas och intresseorganisationernas informationsinsatser ytterligare.

Jordbruksverket bedömer därtill att en serie beredskapsövningar behöver genomföras för berörda aktörer, både offentliga och privata. Övningarna ska träna samverkan och kommunikation och därtill bidra till att sprida kunskap och information.

Jordbruksverket bedömer att beredskapsövningar behöver genomföras i olika former vartannat år tills vidare.

2.3.3 Åtgärder som bör utredas för att öka medvetenheten om smittrisker

I detta avsnitt presenteras fyra förslag på förebyggande åtgärder som behöver utredas vidare före ett eventuellt genomförande.

2.3.3.1 Skyltning på tullplatser

Skytningen om ASF vid Sveriges gränser behöver utökas för att få bättre täckning, men det behöver utredas på vilka platser det är praktiskt möjligt att skylta. Jordbruksverket bör utreda detta med hjälp av Tullverket.

2.3.3.2 *Samarbete med färjerederier och SJ*

Det är inte klart om eller i vilka former färjerederier och SJ kan hjälpa till med att nå ut med information till specifika målgrupper och till allmänheten. Det finns en stor potential att nå turister och transportörer med information med rederiernas och SJ:s hjälp. Jordbruksverket bör utreda om ett informations-samarbete kan inledas.

2.3.3.3 *Information till olika turistgrupper och gästarbetare via föreningar*

Jordbruksverket bör utreda om det finns möjlighet att få hjälp av Tullverket eller Polismyndigheten med att sprida information till jägare som passerar Sveriges gräns med vapen, via deklarationsplikt eller i samband med tillståndsgivande för införsel av jaktvapen.

2.3.3.4 *Information till resande jägare med tullens eller polisens hjälp*

Jordbruksverket bör utreda om det finns möjlighet att få hjälp av Tullverket eller Polismyndigheten med att sprida information till gästjägare via deklarationsplikt eller tillståndsgivande i samband med införsel av jaktvapen.

2.4 Stärkt övervakning med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta

Enligt uppdraget ska Jordbruksverket ta ställning till om det finns behov av åtgärder för att stärka övervakningen med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta.

Sammanfattningsvis föreslår Jordbruksverket följande åtgärder som rör stärkt övervakning:

- Kampanj, film och möten.
- Studie för bedömning av den passiva övervakningens förmåga att upptäcka dödlighet hos vildsvin.
- Finns det förutsättningar för att införa ett system för ersättning till den som rapporterar fynd av ett dött vildsvin (behöver utredas vidare).

2.4.1 Förutsättningar – hur övervakningen bedrivs idag

Erfarenheter från drabbade länder i EU visar att tidig upptäckt av en introduktion av ASF är en avgörande faktor för att kunna begränsa smittan och öka möjligheten att bli fri igen. Huvudsyftet med Sveriges sjukdomsövervakning avseende ASF är således att säkerställa tidig upptäckt av en eventuell introduktion. Upptäckt kan ske via passiv övervakning, det vill säga upptäckt av djur som hittas döda, eller aktiv övervakning, vilket innebär provtagning även av friska djur.

För vildsvin sker den passiva övervakningen som en del av viltövervakningen. Vildsvin som hittas döda kan rapporteras via telefon till SVA eller via SVA:s

viltrapporteringsystem⁷. Därefter tar SVA:s viltavdelning inom sitt uppdrag beslut om provtagning. Om rapporterna om upphittade vildsvin skulle väcka misstanke om ASF hanteras denna misstanke enligt epizootilagen (1999:657).

Den passiva övervakningen av ASF hos tamgrisar sker genom den dagliga övervakningen som alla veterinärer som är verksamma inom grisenäringen deltar i. Djurhållare och allmänhet är skyldiga att redan vid misstanke om epizootisjukdom anmäla detta till veterinär. Veterinärer ska i sin tur anmäla till Jordbruksverket och länsstyrelsen.

Aktiv övervakning kan till exempel ske genom att vildsvin provtas i samband med jakt eller genom provtagning i normalslakten av tamgris.

På grund av att ASF kännetecknas av hög dödlighet, och då samtliga länder i EU som har drabbats har gjort upptäckten i den passiva övervakningen, så bedöms inte aktiv övervakning vara kostnadseffektivt för att upptäcka smittan. Provtagning kan däremot ha ett värde för att förstå dynamiken i smittspridningen när väl ASF finns i ett område.

En känslig och vältäckande passiv övervakning bedöms således vara det mest kostnadseffektiva. Övervakningen innebär ur svenskt perspektiv i praktiken att så stor andel som möjligt av de vildsvin som påträffas döda av annan orsak än jakt och trafikskador rapporteras in. Det går dock inte i dagsläget att säga hur stor andel av stammen som dör av annat än jakt eller trafikskador och hur stor andel av den som i sin tur borde kunna hittas. Det går därför inte heller att fastställa hur många vildsvin som behöver rapporteras in och undersökas per år och per geografiskt område för att göra det möjligt att tidigt upptäcka ASF. Under åren 2014–2018 undersökte SVA mindre än 20 upphittade vildsvinskadaver årligen med avseende på förekomst av ASF. Denna siffra behöver öka för att en sjukdomsintroduktion snabbt ska kunna upptäckas.

Det är tydligt att allmänheten behövs för en fungerande passiv övervakning med god geografisk täckning och en övervakning som pågår året runt. Det är därför viktigt att engagera så många grupper som möjligt i denna uppgift, såsom jägare, markägare och skogsarbetare men också sport- och fritidsföreningar med verksamhet i skog och mark. Dessa, men även djurägare, veterinärer och andra personer som är involverade i grishälsovård, behöver fortlöpande utbildas och påminnas om ASF:s kliniska symtom och epidemiologi, samt hantering av epizootisjukdomar på tamgris respektive vildsvin.

2.4.2 Föreslagna åtgärder för att stärka övervakningen

I detta avsnitt presenteras två förebyggande åtgärder som Jordbruksverket anser bör genomföras i syfte att förstärka övervakningen av ASF på tamgris och vildsvin.

2.4.2.1 Kampanj, film och möten

Under år 2019 annonserades SVA:s applikation för viltrapporteringsystem⁸ på de statliga jaktkorterna. Marknadsföringen av applikationen behöver bli intensivare för att nå ett högre antal rapporterade vildsvin, med syfte att snabbt upptäcka introduktion av

⁷ Rapporteras på webbplatsen <https://rapporteravilt.sva.se/>.

⁸ Webbplatsen <https://rapporteravilt.sva.se/>.

ASF. För att uppnå detta bör Jordbruksverket och SVA tillsammans med Svenska jägareförbundet och länsstyrelsen informera om värdet av att rapportera vildsvinskadaver på möten som organiseras av intresseföreningar vars medlemmar rör sig mycket i skog och mark.

Föreslagna åtgärder under avsnitt 2.3.2.1 kommer även att kunna bidra till att engagera och informera de grupper som behöver nås för att säkerställa en tidig upptäckt av ASF.

2.4.2.2 Pilotstudie för bedömning av den passiva övervakningens förmåga att upptäcka dödlighet hos vildsvin

Jordbruksverket föreslår att en pilotstudie utförs i vildsvinstätt område för att förbättra förståelsen för hur många vildsvinskadaver det normalt sett finns i miljön och hur stor andel som borde kunna bli föremål för den passiva övervakningen. Studien bör planeras och genomföras i samverkan mellan SVA och Jägareförbundet.

2.4.3 Åtgärder som bör utredas för att stärka övervakningen

I detta avsnitt presenteras ett förslag på förebyggande åtgärder som behöver utredas vidare före ett eventuellt genomförande.

2.4.3.1 Finns det förutsättningar för att införa ett system för ersättning till den som rapporterar fynd av ett dött vildsvin

Jordbruksverket bedömer att det vore av stort värde att kunna utprova ett system för att ge ersättning till den som rapporterar fynd av ett dött vildsvin enligt anvisning. Jordbruksverket ser ett stort värde i att på detta sätt kunna motivera allmänheten att hjälpa till i samband med ett utbrott, men också för att öka möjligheterna till tidig upptäckt. Det pågår för närvarande en dialog med Skatteverket om formerna för en sådan ersättning.

2.5 Biosäkerhetsåtgärder som förebygger introduktion och smittspridning

Enligt uppdraget ska Jordbruksverket bedöma om det finns behov av eventuella ytterligare biosäkerhetsåtgärder för att förebygga risk för introduktion och smittspridning.

Sammanfattningsvis föreslår Jordbruksverket följande åtgärder kopplat till informationsåtgärder för att öka medvetenheten om smittrisker:

- Förstärkt biosäkerhet gällande kommunernas och Trafikverkets sophantering.
- Vidareutveckling av Smittsäkrad besättning Gris (SSB Gris).
- Kan ett förbättrat smittskydd införas som ett kriterium för att få investeringsbidrag (*behöver utredas vidare*).
- Användandet av livsmedelssökhund vid gränskontrollen (*behöver utredas vidare*).

2.5.1 Förutsättningar för biosäkerhetsarbetet

Risken för en eventuell punktintroduktion av ASF med ursprung i tredje land skulle kunna reduceras genom att beslagta eventuellt smittat fläskkött, eller produkter därav, redan vid gränsen. Vid tillfälliga kontrollinsatser vid landgränser och på flygplatser i andra länder har tullen i de här länderna upptäckt stora mängder illegala importerade fläskprodukter. En del av dessa produkter har genomgått test för ASF och resultatet har varit positivt. Exempelvis en livsmedelssökhund skulle kunna utgöra en hjälp i detta kontrollarbete.

Det krävs god biosäkerhet kring avfallshantering för att vildsvinen inte ska komma åt avfall där det kan finnas fläskkött med ursprung i smittade länder. Det förekommer dock att avfall med matrester ansamlas på bland annat rastplatser och på biogasanläggningar på grund av att avfallet tillfälligtvis inte kan tas omhand. Eftersom vildsvin söker sig till områden där de lätt kan finna föda, kan ansamling av tillgängligt avfall leda till att vildsvinen exponeras för smittade produkter som de hittar i avfallet.

Gård & Djurhälsan driver idag ett kontrollprogram kallat Smittsäkrad besättning gris (*SSB Gris*). Programmet syftar till att förbättra tamgrisbesättningsars skalskydd mot smittrisker, genom att säkerställa att relevanta rutiner finns för de situationer som kan medföra smittrisk, exempelvis inköp av djur, utlastning och kadaverhantering. Enligt Gård & Djurhälsans årsredovisning för år 2018 var 664 tamgrisbesättningar anslutna till programmet, vilket är knappt hälften av landets besättningar. Detta motsvarar cirka 87 procent av alla de grisar som slaktas i Sverige. Programmet har två nivåer kallade ”Grund” och ”Spets”, men det saknar kontrollpunkter som säkerställer att besättningens kontakter med vildsvin är minimerade. Det saknas också specifika rekommendationer gällande stängsling vid utomhushållning av gris. Riktlinjer för detta behöver utvecklas.

Det bör påpekas att länsstyrelserna i dagsläget inte kan bevilja några investeringsbidrag för åtgärder som syftar till att förebygga smittrisker. Detta kan uppfattas som ett problem eftersom det sannolikt medför att djurhållare som har en pressad ekonomisk situation väljer att inte vidta vissa förebyggande åtgärder. Därmed utvecklas inte det förebyggande arbetet på gårdsnivå i den takt som är önskvärt.

2.5.2 Föreslagna åtgärder för att öka biosäkerheten

I detta avsnitt presenteras två förebyggande åtgärder som Jordbruksverket anser bör genomföras i syfte att förstärka biosäkerheten för att förebygga risk för introduktion och smittspridning av ASF.

2.5.2.1 Förstärkt biosäkerhet gällande kommunernas och Trafikverkets sophantering

I särskilt utpekade områden behöver kommunerna arbeta för en förbättrad biosäkerhet kring avfallshantering. Det rör framför allt de områden där det är känt att vildsvinen rör sig i anslutning till avfallshanteringsanläggningar eller välter soptunnor hos enskilda hushåll. I sådana områden bör kommuner förbättra sin egen avfallshantering för ökad biosäkerhet, men de kan även behöva utveckla sin kontroll hos enskilda företag för att uppnå förstärkt biosäkerhet med avseende på ASF.

Biosäkerheten kan också förstärkas i Trafikverkets hantering av avfall på större rastplatser. Det vore lämpligt att göra en översyn av platserna och avfallskärnen så att vildsvinens tillgång till dessa minimeras. Det kan uppnås med säkrade soptunnor, stängsling mot skog, färiser etc. Jordbruksverket bör genom information till kommunerna och Trafikverket öka deras motivation till att vidta relevanta åtgärder.

2.5.2.2 Vidareutveckling av SSB Gris

Gård & Djurhälsan kommer under år 2019 att införa kontrollpunkter i kontrollprogrammet SSB Gris, vilka ska bidra till att besättningens kontakter med vildsvin minimeras. SSB Gris behöver utvecklas vidare för att höja besättningarnas generella smittskydd och skyddet mot ASF i synnerhet. Detta särskilt med tanke på att anslutningen av besättningar till programmet inte är villkorad vad gäller biosäkerhet; det finns inte någon lägstanivå för att få ansluta sig.

Jordbruksverket ser därför att Gård & Djurhälsans arbete med SSB Gris är prioriterat, vilket tas med i bedömningarna vid fördelningen av anslagsmedel.

2.5.3 Åtgärder som bör utredas för att öka biosäkerheten

I detta avsnitt presenteras ett förslag på förebyggande åtgärder som behöver utredas vidare före ett eventuellt genomförande.

2.5.3.1 Kan ett förbättrat smittskydd införas som ett kriterium för att få investeringsbidrag

Jordbruksverket ser att det skulle vara till gagn för utvecklingen av den förebyggande biosäkerheten på enskilda gårdar om grisföretagen skulle kunna få investeringsbidrag för att finansiera smittskyddsförbättrande åtgärder. Jordbruksverket föreslår därför att en utredning av om ett förbättrat smittskydd kan införas som ett möjligt skäl för att få investeringsbidrag.

2.5.3.2 Användande av livsmedelssökhund vid gränskontrollen

Jordbruksverket bör tillsammans med Tullverket utreda förutsättningarna för att använda en livsmedelssökhund vid gränsen mot tredje land. Jordbruksverket bedömer att närvaron av en sådan hund i tullfiltret skulle kunna få flera positiva effekter som till exempel beslag av potentiellt smittfarliga produkter, viss förebyggande effekt (som förutsätts uppkomma trots att hunden bara tidvis kan vara närvarande i filtret) då hunden kan komma att uppfattas som ett effektivt kontrollmedel, samt att beslagen ger större kunskap om mängden illegala införselar. Det sistnämnda är väsentlig kunskap i riskvärderingsarbetet.

3 Författningsförslag – förslag till förtydligande i jaktlagstiftningen

Enligt uppdraget ska Jordbruksverket vid behov lämna författningsförslag så att det finns författningsstöd för att förebygga introduktion och spridning av ASF.

Jordbruksverket finner att det idag är oklart om det finns stöd i svensk lagstiftning för att besluta om jakt på myndighets initiativ i syfte att förebygga allmänfarlig djursjukdom⁹. Det finns tre möjliga lagtexter som kan komma i fråga; epizootilagen (1999:657), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. (nedan provtagningslagen) och jaktlagen (1987:259). Jordbruksverket har därför gjort en utredning av vilken av dessa lagstiftningar som lämpligen bör användas, samt hur den bör utformas för att det ska finnas ett tydligt lagstöd.

Men stöd av den utförda utredningen föreslår Jordbruksverket en ändring i 7 § jaktlagen samt i 24 § i den kompletterande jaktförordningen (1987:905) för att ge möjlighet till jakt för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom. Jordbruksverkets utredning av frågan finns i bilaga 5. Nedan beskrivs slutsatserna från utredningen samt Jordbruksverkets förslag till ändringar i de aktuella paragraferna.

3.1 Slutsatser från utredningen

Jordbruksverket har kommit fram till att epizootilagen inte kan tillämpas förrän det finns ett misstänkt fall av ASF i Sverige eller i Sveriges direkta närhet. Åtgärder som kan vidtas i sådana fall är bland annat avlivning. Provtagningslagen har ett något vidare tillämpningsområde när det gäller att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar. Att tillämpa provtagningslagen för förebyggande åtgärder för att minska vildsvinsstammen i ett skede där det inte finns något misstänkt fall av smitta skulle dock vara att kringgå de överväganden som ska göras när det gäller skydds jakt enligt jaktlagstiftningen. Om det saknas koppling till ett misstänkt sjukdomsfall känns skydds jakt även som rätt benämning, då det mer precist beskriver vad det egentligen är fråga om. Jordbruksverkets bedömning är att nuvarande bestämmelser i jaktlagen och jaktförordningen inte på ett klart och tydligt sätt ger uttryck för en möjlighet för en myndighet att reducera vildsvinspopulationen för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom, som till exempel ASF, genom jakt som jakträttsinnehavaren inte själv kan eller vill genomföra. Eftersom skydds jakt på myndighetens initiativ innebär ett ingrepp i enskildas rättigheter är det av vikt att det finns en klar och tydlig lagregel som ger myndigheten rätt att vidta dessa åtgärder.

Jordbruksverkets förslag är därför att det i 7 § jaktlagen bör föras in en möjlighet för Naturvårdsverket eller länsstyrelsen att besluta om jakt för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom. I 24 § jaktförordningen bör det även införas ett

⁹ Med allmänfarlig djursjukdom avses sådana sjukdomar som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället oavsett om det rör epizootier, zoonoser eller andra typer av djursjukdomar.

stycke om att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen före beslut ska höra Jordbruksverket, i det fall beslutet gäller allmänfarlig djursjukdom.

När det gäller 23 a § jaktförordningen anser Jordbruksverket att det behöver förtydligas att punkt 1 är tillämplig när det gäller skyddsjakt för att förebygga eller minska risk för utbrott av allmänfarlig djursjukdom. Detta bör kunna göras genom vägledning och utan författningsändringar.

3.2 Författningsförslag

Nedan följer Jordbruksverkets författningsförslag. Nu gällande lagstiftning har citerats och förslagen på tilläggen är skrivna i kursiv stil.

Jaktlagen

7 § Om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för trafikolyckor, allvarliga skador av vilt *eller utbrott av allmänfarlig djursjukdom* får den myndighet som regeringen bestämmer besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker.

I myndighetens beslut skall bestämmas hur jakten skall bedrivas och om den skall ske genom jakträttshavarens försorg, om han har åtagit sig det, eller genom särskilt utsedda jägare. I beslutet skall också bestämmas hur det skall förfaras med djur som dödas eller fångas vid jakten.

Jaktförordningen

Skyddsjakt enligt 7 § jaktlagen

24 § Frågor om jakt enligt 7 § jaktlagen (1987:259) prövas av

1. Naturvårdsverket när det gäller jakt efter björn, varg, järv, lo eller säl samt efter rovfåglar och ugglor, och
2. länsstyrelsen i andra fall.

Innan Naturvårdsverket fattar ett beslut enligt första stycket ska verket höra Havs- och vattenmyndigheten, om beslutet gäller jakt efter säl.

Om länsstyrelsens beslut rör arter som annars är fredade, är länsstyrelsen skyldig att årligen till Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten lämna de uppgifter om jakten som verket eller myndigheten begär.

Innan Naturvårdsverket eller länsstyrelsen fattar ett beslut enligt första stycket ska myndigheten höra Jordbruksverket, om beslutet gäller allmänfarlig djursjukdom.

4 Kostnadsuppskattningar avseende föreslagna åtgärder

Enligt uppdraget ska Jordbruksverket göra en uppskattning av kostnader förknippade med de föreslagna åtgärderna. I detta avsnitt presenteras uppskattade kostnader för de åtgärder som föreslås i kapitel 2 ovan.

Redogörelsen i detta kapitel är uppdelad i två avsnitt: dels de förebyggande åtgärder som Jordbruksverket föreslår bör genomföras, dels de förebyggande åtgärder som Jordbruksverket föreslår bör utredas före ett eventuellt genomförande. Det bör dock inledningsvis poängteras att det inom ramen för utredningen inte har varit möjligt att uppskatta kostnader för de åtgärder som behöver utredas.

I bilaga 2 finns en mer detaljerad lista över de uppskattade kostnaderna för de olika åtgärderna.

4.1 Kostnadsuppskattningar för åtgärder som bör genomföras

Jordbruksverket har så långt det varit möjligt uppskattat totalkostnaden under områdena reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen, informationsinsatser, övervakning samt biosäkerhet. Jordbruksverket arbetar sedan länge med förebyggande åtgärder för ASF. Flera åtgärder som redan är utförda behöver upprepas tills vidare. De angivna summorna ska därför inte ses som ett uttryck för den totala kostnaden för att hålla ASF utanför Sveriges gräns. Jordbruksverket har därför där det varit möjligt beräknat kostnaden per år för åtgärdsförslagen. Detta gäller framförallt informationsinsatser, mot bakgrund av att ASF sannolikt kommer att utgöra ett ständigt närvarande hot under överskådlig framtid.

Sverige har ansökt om medfinansiering från EU för åtgärder under år 2020 som rör övervakning och förebyggande informationsåtgärder mot ASF. Dessa åtgärder är markerade med en fotnot i bilaga 2 och 4 b. Dessa åtgärder har Jordbruksverket alltså redan planerat att genomföra. Summan av de kostnader Jordbruksverket har beräknat för dessa insatser kan användas som riktmärke för motsvarande kostnader framöver.

I flera fall är det flera olika aktörer som behöver samverka för att de föreslagna åtgärderna ska kunna genomföras. Den totala kostnaden är därmed fördelad över flera olika myndigheter och intresseorganisationer.

Det har heller inte varit möjligt att uppskatta kostnaden för den första föreslagna förebyggande åtgärden på biosäkerhetsområdet det vill säga förstärkt biosäkerhet gällande kommunernas och Trafikverkets sophantering (avsnitt 2.5.2.1) som följd av att Jordbruksverket inte har någon uppgift om vilka, samt hur många, förändringar som detta förslag skulle innebära för kommunerna och Trafikverket. Det kan variera mycket mellan olika delar av landet vilka förändringar som måste genomföras, och det kan även variera hur olika aktörer väljer att göra förändringarna på olika ställen. Det är därför inte

möjligt att tillfredsställande uppskatta en kostnad för dessa föreslagna åtgärder. Åtgärderna berör huvudsakligen kommunerna och Trafikverket, som kan få kostnader om de ska anpassa sin verksamhet för att öka biosäkerheten i avfallshanteringen.

Summan av de poster som Jordbruksverket har kunnat uppskatta kostnaden för uppskattas därmed till cirka 5,5 miljoner kronor.

I tabellen nedan finns de samlade kostnader per år som Jordbruksverket har uppskattat för de förebyggande åtgärder som föreslås i utredningen. En uppdelning av kostnadsuppskattningarna på respektive åtgärdsförslag finns i bilaga 2 tillsammans med information om förutsättningarna för att ta fram en budget under respektive åtgärdsområde. I bilagan finns också information om vilka aktörer som antas få kostnader för de olika föreslagna åtgärderna.

Åtgärdsområde	Uppskattad kostnad i kronor per år
<i>Reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen</i>	Cirka 800 000
<i>Informationsinsatser om risk för introduktion och smittspridning</i>	Cirka 3 300 000
<i>Övervakning i syfte att identifiera introduktion av smitta</i>	Cirka 220 000-300 000
<i>Biosäkerhetsåtgärder som förebygger introduktion och smittspridning</i>	Cirka 1 000 000
<i>Summa</i>	Cirka 5 500 000

4.2 Kostnadsuppskattningar för åtgärdsförslag som behöver utredas vidare

Flera poster kan tillkomma utöver de poster som ingår i kostnadsuppskattningarna i avsnitt 4.1. Det finns till exempel föreslagna åtgärder som kräver vidare utredning och forskning före ett eventuellt genomförande. I vissa fall har det varit möjligt att ta fram riktvärden för kostnaden för ett genomförande av de åtgärder som föreslås utredas vidare. I de flesta fall saknar dock Jordbruksverket underlag för att kunna beräkna kostnaden.

Det finns också flera svårigheter i att uppskatta kostnaden för de åtgärder som enligt förslagen ovan behöver utredas vidare. Vissa förslag behöver utredas av flera olika myndigheter. Kostnaden för dessa utredningar beror därmed helt på hur de respektive myndigheterna väljer att lägga upp de aktuella utredningarna. Därtill kommer det eventuella genomförandet av de aktuella förslagen bero på slutsatserna som man kommer fram till i de olika respektive utredningarna. Det går därför i nuläget inte att uppskatta vad kostnaden blir för det eventuella genomförandet av åtgärderna, innan de aktuella frågorna har utretts.

Jordbruksverket har följaktligen inte haft möjlighet att inom ramen för den aktuella utredningen uppskatta kostnader för de åtgärder som föreslås utredas vidare. Det framgår i bilaga 2 vilka av åtgärderna vi har kunnat respektive inte kunna uppskatta kostnaderna för. I bilagan har dock, i möjligaste mån, specificerats vilken instans som

behöver göra de olika utredningarna och som därmed kan förväntas få kostnader för respektive utredning.

5 Referenser

European Food Safety Authority, *EFSA* (2018). *African swine fever in wild boar*. *EFSA Journal*, Volume 16, Issue 7, July 2018, e05344.
Doi: <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5344>

Gård & Djurhälsan (2019). *Gård & Djurhälsans årsredovisning för år 2018*

Naturvårdsverket (2007) *Redovisning av regeringens uppdrag ifråga om förvaltning av vildsvin m.m.* Dokumentet finns tillgängligt i Naturvårdsverkets diarium med diarienummer 412/530/06 av den 28 december 2007

Naturvårdsverket (2010). *Nationell förvaltningsplan för Vildsvin (Sus scrofa) – Vägledning för regionala och lokala förvaltningsplaner.*
Hämtad <https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhället/miljoarbete-i-sverige/vilt/planera-viltforvaltning/forvaltningsplan-vildsvin-2013.pdf>

Prop. 1980/81:82 *om åtgärder mot frilevande vildsvin m.m.*
Hämtad https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/om-atgarder-mot-frilevande-vildsvin-mm-prop_G401JoU16

Statens veterinärmedicinska anstalt, *SVA* (2019). *Yttrande angående i vilken mån den svenska vildsvinsstammens utbredning, storlek respektive täthet påverkar risken för introduktion, etablering och vidare spridning av afrikansk svinpest, samt i förlängningen möjligheten att utrota sjukdomen ur Sverige.* Yttrande till Jordbruksverket den 12 mars 2019. SVA 2019/249. Jordbruksverkets diarienummer 6.3.17-02436 / 2019

6 Bilagor

1. Förteckning över EU-kommissionens rekommendationer angående ASF:
 - Yttrande från ministermöte
 - EU:s strategi för ASF hos tamgris och vildsvin
2. Jordbruksverkets förslag på åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF i Sverige, inklusive kostnader för genomförande.
3. Synpunkter och åtgärdsförslag från andra instanser.
- 4 a. Jordbruksverkets kommunikationsplan för åren 2018–2020
- 4 b. Jordbruksverkets aktivitets- och tidsplan för kommunikation om ASF, med markering av de åtgärder verket ansökt om EU-medfinansiering av.
5. Utredning av förslag till författningsändring

Bilaga 1 – EU-kommissionens rekommendationer avseende ASF

Rekommendationer ifrån EU:s ministerkonferens om ASF den 19 december 2019	Aktuellt för SE Ja/Nej/ Behöver utredas	Huvudansvar	Kommentar
Alla medlemsstater ska arbeta för att säkerställa ökad samordning och samarbete mellan jordbruks- och miljösidan för att reglera vildsvinspopulationen med målet att både effektivt kontrollera och förebygga spridning av ASF.	Ja	Jordbruksverket	Med stöd av SVA och Naturvårdsverket samt (via Naturvårdsverket) också jägareförbunden - eftersom "miljösidan" i en svensk kontext motsvarar såväl Naturvårdsverk som jägareförbund. Arbetet med att stärka samordning initierat 2015 – 2016 i samband med workshop på Öster Malma (samarbete SVA, Sveriges Jägareförbund och Jordbruksverket)
Medlemsstaterna ska arbeta för en långsiktig strategi för förvaltning av vildsvinspopulationen, inkluderat lämplig reduktion av vildsvinsstammen . Detta ska beslutas efter en konsekvensanalys, framtagande av särskilda mål, åtgärder och gemensamt program för samarbete mellan jordbruks- och miljösektorn (jaktåtgärder, utfodringsförbud, biosäkerhetsåtgärder) som är anpassade för medlemsstatens särskilda situation.	Ja	Naturvårdsverket	Naturvårdsverket uppdaterar Nationell förvaltningsplan för vildsvin under 2019.
Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt förvaltningen av vildsvinspopulationen i drabbade områden och riskområden för att minska risken för spridning av ASF.	Nej	Jordbruksverket	Sverige är inte drabbat och betraktas inte som ett riskområde såsom definierat i EU-lagtext. Vi kan dock på nationell nivå behöva identifiera särskilt utsatta områden där effekten av en reducering och stabilisering kan vara gynnsam - se mer i rapporten.
Lämplig kommunikationsvägledning och kampanjer för att öka medvetenheten för alla berörda aktörer samt till allmänheten ska sättas upp på stora vägar och vid gränserna för att hindra introduktion av smitta och minska risken för spridning av ASF via människan.	Ja	Jordbruksverket	Arbetet med skyltning inleddes sommaren 2019 och fortsätter 2020 (och framöver).

De åtgärder som vidtas inom ramen för strategin ovan måste vara förenliga med EU:s miljö- och veterinärlagstiftning, inklusive naturskyddskrav samt korrekt bedömda vad gäller vetenskaplig grund, påverkan och effektivitet.	Ja	Respektive behörig myndighet	
EU:s strategi mot ASF – åtgärd gällande tamgris i område listat i beslut 2014/709	Vidtas i Sverige Ja/Nej	Huvudansvar	Sverige är inte listat i beslutet och därför inte direkt berört, men vidtar ändå de förebyggande åtgärder som markeras med "ja".
Ökad biosäkerhet i hobbybesättningar, kommersiella besättningar resp. utebesättningar.	Ja	Jordbruksverket	SVA kartlägger biosäkerhetsfrågor i pågående projekt, inklusive "riskbesättningar" i samverkan med Gård & Djurhälsan och Sveriges grisföretagare. Fokus ligger på spridningsvägar från vildsvin. (Obs att uttrycket "non-commercial" flocks inte riktigt motsvarar hobbybesättningar i Sverige lite beroende på vad man lägger för betydelse i namnet utan snarare småskaliga anläggningar med låg biosäkerhet.)
Övervakning i tamgrisbesättningar.	Nej	Jordbruksverket / SVA	I dagsläget bedömer SVA att dagens övervakning på tamgris är tillräcklig.
Återkommande kampanjer till grishållare om biosäkerhet, rapportering och övervakning.	Ja	Jordbruksverket	
Relevant provtagning vid övervakning resp. relevant analysmetod:	Ja	SVA	
– Vid kliniska symptom på ASF (t ex feber eller blod utgjutelser) upprepas provtagning för att utesluta ASF.	(Ja)	SVA	Vi provtar alla misstankar för ASF och skulle sannolikt upprepa provtagning och analys om misstanken var av sådan grad att detta bedömdes rimligt. Detta har dock aldrig hänt.
– Virologiska tester varje vecka av de två första döda avvanda grisarna (el. över 2 mån.) i varje produktionsenhet.	Nej	SVA	Detta gör vi inte. Denna rekommendation grundar sig sannolikt på ett arbete som man gjorde på Danskt Tekniskt Universitet, där man i en modell visade att sådan provtagning var det mest kostnadseffektiva sättet att förstärka övervakningen på gris i ett danskt sammanhang. SVA bedömer baserat bl.a. på egna simuleringar dock att sådan provtagning inte skulle vara kostnadseffektiv i Sverige (spridning hos gris hade med högsta

			sannolikt ändå blivit begränsad i tid och rum). SVA bedömer att vi får bäst utdelning om vi lägger våra resurser på förstärkt övervakning på vildsvin.
– qRT-PCR från blod eller organ ska alltid utföras för tidig identifiering och konfirmering av ASF.	Ja	SVA	Ja vi gör detta i förebyggande syfte.
– Ab-ELISA: fakultativ om epidemiologiskt relevant (t.ex. för forskningssyfte eller för att datera när sjukdom introducerades).	Nej	SVA	Normalt inte. SVA anser inte att serologisk testning i normalfallet bidrar till tidig upptäckt.
– IPT (immunoperoxidas test): bekräftande test för att påvisa ASF-antikroppar i antingen serum eller vävnadsvätskeprover.	(Ja)	SVA	SVA har en IPT men använder inte serologi i den passiva övervakningen.
EU:s strategi mot ASF – åtgärder gällande vildsvin i område listat i EU-beslut 2014/709	Aktuellt för SE Ja / Nej/ Behöver utredas	Huvudansvar	Kommentar
Förstärkt övervakning i syfte att hitta vildsvinskadaver	Ja	SVA	Fler vildsvin inkomna under 2019 än under 2018, men behöver förstärkas ytterligare. SVA har en kampanj för detta, rapporteravilt.sva.se . Mer information om normaldödlighet behövs.
Adekvat förvaltning av vildsvinsstammen / kontroll av vildsvinsdensiteten:	Ja	Naturvårdsverkets ansvar	
- Förbud mot utfodring för att underhålla stammen.	Utreds	Naturvårdsverket	
- Begränsningar av fodermängder vid åtling.	Utreds	Naturvårdsverket	
- Avskjutning inriktad mot hondjur.	Ja	Naturvårdsverket	Se förvaltningsplanen för vildsvin.
Lagstiftningen tillåter tekniska hjälpmedel (mörkersikte etc.)	Ja	Naturvårdsverket.	Ny lagstiftning om mörkersikten träder ikraft 2019.

Biosäkerhet i samband med jakt.	Ja	Naturvårdsverket och SVA	Ja, avseende biosäkerhet vid jakt utomlands.
Alla självdöda vildsvin provtas för ASF.	Ja	SVA	Observera att påkörda vildsvin inte behöver provtas.
Prover levereras till laboratorium inom 48-72 timmar.	JA	SVA	Reella misstankar kommer in snabbt. Dessa skickas med budbil vid behov.
Jakt för att minska vildsvinstätheten.	Ja	Naturvårdsverket	Riskbaserad lokal sänkning av populationen kan vara motiverad, med tanke på kostnader för bekämpning.
Jakten koordineras av den ansvariga myndigheten.	Nej	Naturvårdsverket	I dagsläget kan vi bara uppmuntra / underlätta detta.
Provtagning för ASF på tamgris uppmuntras.	Nej	SVA	På friska djur har provtagning inget värde enligt SVA.
Behörig myndighet överväger frågan om stängsling.	(Ja)	Jordbruksverket och SVA	Vi bedömer att syftet är att myndigheterna ska börja förbereda sig så att man är redo att snabbt ta beslut om stängsling ifall ASF påvisas hos svenska vildsvin.

Bilaga 2 – Jordbruksverkets förslag på åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF i Sverige, inklusive kostnader för genomförande

Reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen	Ansvarig part	Kostnad per år i SEK	Kommentar
Åtgärder som bör genomföras			
Riskvärdering i syfte att identifiera särskilt utpekade områden (<i>avsnitt 2.2.3.1 i rapporten</i>).	SVA	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	<p>Detta är viktigt för att avgöra var insatser mot stammen kan anses motiverade. Inom ramen för utredningen har det inte varit möjligt att uppskatta kostnaden för att utreda den här frågan.</p> <p>SVA bör utreda frågan med stöd av Jordbruksverket.</p>
Motiverande möten för att förklara behovet av ökad avskjutning av vildsvin i särskilt utsatta områden (<i>avsnitt 2.2.3.2</i>).	Jordbruksverket och SVA	150 000	<p>Se också samverkansmöten nedan. Vi behöver upprepade möten för att dels utveckla samverkan, dels arbeta med förvaltningen. Därför sätter vi upp två poster för möten, med olika syften. Dessa möten kommer sannolikt att behöva hållas årligen.</p> <p>Jordbruksverket bör arrangera dessa områden i samarbete med SVA.</p>
Samverkansmöten mellan grishållare, jägare och markägare i de län som har högst gris- och vildsvinstäthet, med syfte att effektivisera jakten (<i>avsnitt 2.2.3.3</i>). ¹⁰	Jordbruksverket i samarbete med SVA, länsstyrelserna och Svenska Jägareförbundet / Jägarnas riksförbund, samt ev. Naturvårdsverket	150 000	Redan inplanerad åtgärd.
Utbildning om effektivare jakt: hundjakt, åtling m.m. (<i>avsnitt 2.2.3.3</i>)	Naturvårdsverket/ Intresseorganisationer	500 000	Utbildning är en naturlig del av jägareförbundets jakt- och viltvårdsuppdrag. Det behöver anpassas till de behov som finns idag. Sannolikt behövs förstärkta resurser under en viss

¹⁰ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

			<p>tid för att förbättra jägarnas kunskaper. Detsamma kan gälla också andra intresseorganisationer.</p> <p>Totalt uppskattas detta arbete ha en kostnad motsvarande cirka en halv årstidsarbetskraft.</p>
Inventeringsmetoder för vildsvinsstammen behöver utvecklas (<i>avsnitt 2.2.3.4</i>).	Naturvårdsverket	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	<p>Arbete bedrivs inom EU, men behöver sedan utvecklas och anpassas efter svenska förhållanden. Forskning bedrivs också på svensk nivå och behöver resultera i användbara slutsatser.</p> <p>Inom ramen för utredningen har det inte varit möjligt att uppskatta hur stora forskningsanslag som krävs för frågan.</p> <p>Naturvårdsverket har ansvar för utveckling av inventeringsmetoder och ger anslag till forskning i frågan.</p>
Utvärdering av den nationella vildsvinsförvaltningsplanen 2022 (<i>avsnitt 2.2.3.5</i>).	Naturvårdsverket	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	<p>Det kan finnas behov av en systemöversyn. I nuläget behöver stöd och struktur förbättras för att initiera och utveckla samverkan mellan grisföretagare, jägare och markägare. Eventuellt kan man utgå från den struktur som finns för älgjakt.</p> <p>Inom ramen för utredningen har det inte gått att uppskatta kostnaden för utredningsarbetet.</p> <p>Naturvårdsverket behöver göra en utredning för att utvärdera förvaltningsplanen.</p>
Uppskattad kostnad för åtgärder som bör genomföras:		Cirka 800 000	
Åtgärder som behöver utredas			
Reglering av utfodring av vildsvin (<i>avsnitt 2.2.4.1</i>).	Naturvårdsverket	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	<p>Kostnad för att utreda frågan kan inte uppskattas inom ramen för utredningen.</p> <p>Naturvårdsverket bör lyfta frågan till regeringen.</p>
Beakta ASF vid förslag om reglering av åtling (<i>avsnitt 2.2.4.2</i>).	Naturvårdsverket	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	<p>Del av pågående arbete med föreskrifter gällande åtling. Förslaget bör inte medföra betydligt ökade kostnader.</p> <p>Naturvårdsverket bör beakta ASF i föreskriftsarbetet.</p>

Informationsinsatser för att öka medvetenheten om smittrisker	Ansvarig part	Kostnad per år i SEK	Kommentar
Åtgärder som bör genomföras			
Annonser i sociala media (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹¹	Jordbruksverket	20 000	Annonser i sociala media.
Posters (A3, 400 st. för rastplatser, A2, 4 st. för mässor och 20 st för tullplatser) (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹²	Jordbruksverket och SVA	33 700	Posters med riktad information.
Monter för informationsspridning på tre olika jaktmässor (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹³	Jordbruksverket och SVA	150 000	En delad monter.
Väderbeständiga skyltar för rastplatser (170 st) (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹⁴	Jordbruksverket	200 000	Arbetet är påbörjat men fler skyltar behövs.
Broschyrer (4000 st) (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹⁵	Jordbruksverket	6 720	Målgrupp år 2020 är turister och transportörer.
Filmproduktion för Youtube-kanal (biosäkerhet för jägare) (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹⁶	Jordbruksverket och Svenska jägareförbundet	50 000	Gäller biosäkerhet i samband med jakt utomlands samt för gästjägare från utlandet.
Filmproduktion för Youtube-kanal (biosäkerhet för grishållare) (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹⁷	Jordbruksverket och grisbranschen	50 000	

¹¹ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹² Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹³ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹⁴ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹⁵ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹⁶ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹⁷ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

Information om biosäkerhet till jaktreseföretag och ev. broschyr/ infoblad att lägga med till de resande jägarna (avsnitt 2.3.2.1).	Jordbruksverket		20 000	
Info om reserisker via jakttidningar (köpa annonsplats) (avsnitt 2.3.2.1).	Jordbruksverket		100 000	
Information om ASF till grishållare (avsnitt 2.3.2.1).	Jordbruksverket		50 000	
Information till kommunerna om sophämtning (avsnitt 2.3.2.1).	Jordbruksverket		50 000	Resekostnader till externt möte med SKL.
Film om ASF till allmänheten (avsnitt 2.3.2.1).	Jordbruksverket		50 000	Det finns en film men den behöver förnyas regelbundet.
Beredskapsövningar för att informera och öka samverkan i förebyggande och förberedande syfte (avsnitt 2.3.2.2)	Jordbruksverket	3-5 miljoner per övning = 1,5-2,5 miljoner / år i snitt		Övningar bör genomföras vartannat år.
Uppskattad kostnad för åtgärder som bör genomföras:			Cirka 3 280 420	
Åtgärder som behöver utredas				
Plåtskyltar vid tullplatser (avsnitt 2.3.3.1).	Jordbruksverket		(cirka 1 200 per styck)	Samråd behöver hållas med Tullverket om vad som kan förbättras eller utvecklas.
Samarbete med färjerederier och SJ/tågtrafikbolag (avsnitt 2.3.3.2).	Jordbruksverket		Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	Det behöver mer långsiktiga insatser. Företagens grundinställning är att de inte bistår i samhällsfrågor. Kan vi istället köpa annonsplats? Ev. digitala skyltar som kan anpassas.
Riktad information till campare/husbilsägare/turister via föreningar m.m. (avsnitt 2.3.3.3).	Jordbruksverket		20 000	Jordbruksverket behöver utreda om det finns kanaler vi kan använda. Summan visar vad en kampanj skulle kunna kosta.

Riktad information till gästarbetare via Gröna Näringar, UD, byggföretag (<i>avsnitt 2.3.3.3</i>).	Jordbruksverket	20 000	Jordbruksverket behöver utreda om det finns kanaler vi kan använda. Summan visar vad en kampanj skulle kunna kosta.
Riktad information till utländska jägare via införseltillståndet för vapnen, respektive till svenska jägare som jagar utomlands via Tullverkets vapendeklarationskrav (<i>avsnitt 2.3.3.4</i>).	Jordbruksverket	40 000	Kostnad uppskattad för att ha möte med Polisen/ Tullverket.
Övervakning i syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta	Ansvarig part	Kostnad per år i SEK	Kommentar
Åtgärder som bör genomföras			
Kampanj med syfte att öka kunskapen om övervakning på vildsvinskadaver: tio möten med jägare i vildsvinstäta områden (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹⁸	SVA och Svenska Jägareförbundet	100 000	SVA och Svenska Jägareförbundet får kostnader vid genomförande av dessa åtgärder. Jordbruksverket har ansökt om medfinansiering som fördelas till SVA och Svenska Jägareförbundet.
Filmproduktion om ASF-övervakning och provtagning (<i>avsnitt 2.3.2.1</i>). ¹⁹	SVA och Svenska Jägareförbundet	100 000	Film om rapportering och provtagning av vildsvinskadaver.
Kampanj med Friluftsrådet, STF, scouter m. fl. i sociala media m.m. (<i>avsnitt 2.4.2.1</i>).	Jordbruksverket och Naturvårdsverket	20 000 – 100 000	Lägre kostnaden om det bara trycks broschyrer - högre kostnaden om det görs en mötesturné.

¹⁸ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

¹⁹ Sverige har ansökt om medfinansiering för att genomföra denna åtgärd under 2020

Pilotstudie i vildsvinstätt område för att förbättra förståelsen för hur många vildsvinskadaver det normalt sett finns i miljön och hur stor andel som borde kunna upptäckas i den passiva övervakningen (avsnitt 2.4.2.2).	SVA och / eller SLU	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	Detta kan ge viktig kunskap för att förbättra metoder för övervakning. Kostnad uppstår för forskningsuppdrag.
Uppskattad kostnad för åtgärder som bör genomföras:		Cirka 220 000 - 300 000	
Åtgärder som behöver utredas			
Finns det förutsättningar för att införa ett system med ersättning till den som rapporterar fynd av ett dött vildsvin (avsnitt 2.4.3.1).	Naturvårdsverket	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	Naturvårdsverket behöver utreda frågan.
Biosäkerhetsåtgärder som förebygger introduktion och smittspridning	Ansvarig part	Kostnad per år i SEK	Kommentar
Åtgärder som bör genomföras			
Biosäkerhetsåtgärder rörande avfallshantering i särskilt utsatta områden (avsnitt 2.5.2.1)	Jordbruksverket, kommunerna och Trafikverket	Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget	Ökade kostnader uppstår för kontroll i vissa kommuner för att höja biosäkerheten, samt för hantering av avfall på rastplatser. Oklart hur många rastplatser och anläggningar det rör sig om. Kostnader uppstår för kommunerna och Trafikverket för att säkra avfallshantering.
Utveckling av Smittsäkrad besättning gris (SSB gris) (avsnitt 2.5.2.2)	Gård & Djurhälsan och Jordbruksverket	Cirka 1 000 000	Jordbruksverket ser att Gård & Djurhälsans arbete med SSB Gris är prioriterat, vilket tas med i bedömningarna vid fördelningen av anslagsmedel. Kostnaden uppskattas motsvara cirka en veterinärtjänst per år. Bekostas genom anslag från Jordbruksverket.
Uppskattad kostnad för åtgärder som bör genomföras:		Cirka 1 000 000	

Åtgärder som behöver utredas

Utredning av om investeringsbidrag kan användas för att förbättra biosäkerheten i enskilda besättningar (stängsel/staket och ev. byggnader) (avsnitt 2.5.3.1)

Jordbruksverket

Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget

Livsmedelshund för att identifiera privat införsel av livsmedel. (avsnitt 2.5.3.2)

Tullverket och Jordbruksverket

Kostnaden kan inte uppskattas i nuläget

Att utbilda hunden kan göras på 6 – 8 månader och kostar ca 1 – 1,2 miljoner kr inkl. lönekostnader. Sedan uppstår kontinuerligt kostnader för ny tjänst och för drift av sökfunktionen / hunden. Ett alternativ skulle kunna vara att hyra in en hund en period. Om åtgärden skulle genomföras innebär den kostnader för Tullverket.

Jordbruksverket och Tullverket bör utreda frågan gemensamt.

Bilaga 3 – Synpunkter och åtgärdsförslag ifrån andra instanser

Närvarande myndigheter och intresseorganisationer på hearingen den 8 oktober 2019

Jägarnas riksförbund

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Lundens Djurhälsa AB

Länsstyrelserna

Naturvårdsverket

Polisen

Regeringskansliet

Skogsentreprenörerna

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA)

Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll (SDS)

Svenska Jägareförbundet

Sveriges Grisföretagare

Sveriges Jordägareförbund

Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)

Trafikverket

Tullverket

Viltförvaltningsrådet

Förslag och synpunkter lämnade på hearingen

Reduktion och stabilisering av vildsvinsstammen i förebyggande syfte	Myndighet/ intresseorganisation som lade fram förslaget
Gör en variant på åtgärdsförslaget om samrådsmöten markägare, grishållare, jägare i de områden där man har mycket vildsvin, med syfte att effektivisera jakten där man har hög risk för introduktion eller har många tamgrisbesättningar.	Svenska Jägareförbundet
Viktigt med bra inventeringsmetoder, där kan SLU vara behjälpliga.	SLU
Vid förvaltning och minskning av stammen – använd den organisation som redan finns, t.ex. älgförvaltningsområden.	Länsstyrelserna
Jobba med samordning jägare/markägare på det sätt som man gjort i Halland, där länsstyrelsen aktivt har modererat och underlättat samverkan.	Länsstyrelserna
Ställ upp villkor i de arrendeavtal som sluts mellan markägare och jakträttsinnehavare för att åstadkomma förståelse för de olika åtagandena och samsyn.	Jägarnas riksförbund
Informationsinsatser om risk för introduktion och smittspridning	
Information till dem som passerar Sveriges gräns med eget vapen (de ska lämna rapport till tullverket när de lämnar landet och checka in när de kommer tillbaka).	SLU
Skyltar med enklare budskap.	SDS
Information till de som vill föra in vapen i landet.	Svenska Jägareförbundet
Titta på vilka kanaler det finns till dem som håller udda djurslag.	SDS
Medlemmar kan gärna hjälpa till med informationsspridning, vill gärna ha posters att använda.	Sveriges Grisföretagare
Information om ASF via maskinringar, osv.	Skogsentreprenörerna
Det konsortium som äger Öresundsbron (delägt av Sverige) borde kunna ta ansvar och bidra till att ge plats för information.	Sveriges Jordägareförbund
Information vid utbildningar, t.ex. om det införs ny utbildning för att få sälja vildsvinskött.	Svenska Jägareförbundet

Information till Svenska kennelklubben, Brukshundklubben fritidsbutiker, jägarorganisationer, jaktmöten (även vid länsstyrelserna), färjerederier, vid planterings- och röjningsarbete, till de som söker arbetstillstånd i landet, information i skolor.	Länsstyrelserna
Be LRF:s medlemmar att sätta upp banners.	LRF
Stärkt övervakning med syfte att snabbt identifiera introduktion av smitta	
Målgrupper för kampanjer/information om rapportering av döda vildsvin:	Flera instanser
<ul style="list-style-type: none"> - markägarna; lantbrukare och skogsägare - skogsinköpare - maskinförare, planterare, och entreprenörer som är medlemmar i Skogsentreprenörerna - orienterare - Skogsstyrelsens tidning Skogseko - skogsentreprenörer, röjare, planterare - ornitologer, cykelklubbar, bär- och svampuppköpare - hundorganisationerna - Försvarsmakten 	
Ska markägare ha ansvar för att döda vildsvin provtas?	Lundens Djurhälsa AB
Övervakning inom tamgrisproduktionen – öka veterinärers kunskap och medvetande om sjukdomen.	SDS
Vidareutbildningsmaterial till alla besättningsveterinärer inom grisproduktionen	Lundens Djurhälsa AB
Underlätta att skicka in döda vildsvin till SVA:	Flera instanser
<ul style="list-style-type: none"> - provmaterial bör finnas hos länsstyrelsen och på andra ställen 	

- klargöra ansvarsförhållanden när prover skickas in
- motivera jägare via bidrag för att skicka in prov
- information om hur man ska hantera ett dött vildsvin
- involvera länsstyrelsernas viltkasserare; de skulle kunna ta prov
- utnyttja eftersöksjägarna för provtagning.

Målgruppsanpassa filmproduktionerna – röjare, jägare, osv.	Svenska Jägareförbundet
Bidrag / ersättning för att skicka in vildsvin.	LRF
Bidrag för kadaverfynd.	SDS, Lundens Djurhälsa AB
Utbilda hundar för att söka vildsvinskadaver.	Svenska Jägareförbundet
Biosäkerhetsåtgärder för att förebygga introduktion och smittspridning	
Vid upphandling av entreprenörer - ta med frågan om att medtagen mat från länder smittade med ASF är en risk; ställ ev. upp krav.	Jägarnas riksförbund
Använd investeringsstöd, statsstöd - en del åtgärder är mycket kostsamma.	LRF
Smittsäkrad besättning gris (branschgemensamt smittskyddsprogram); här skulle man kunna plocka in ytterligare en tjänst, en årsperson som arbetar med frågorna i programmet.	SDS
Förse alla nya p-platser med färister in och ut, då kommer inte vildsvinen in på rastplatsområden – uppmaning till Trafikverket.	Lundens Djurhälsa AB
Sätta staket och färister runt grisgårdarna, det behöver utredas om det kan få bidrag till detta.	Lundens Djurhälsa AB
Staket och färister vid trafikplatser/parkeringsplatser samt förbättrad sophantering på dessa platser.	Länsstyrelserna
Viktigt med åtgärder i alla delar av sophanteringen, exempelvis biogasanläggningar där hushållsavfall ibland samlas lättåtkomligt för vildsvinen.	Sveriges Grisföretagare
Ta ett helhetsgrepp på biosäkerheten.	Sveriges Grisföretagare

Behövs nya eller ändrade författningar?

Reglera hur nära fastighetsgräns man får åtla eller utfodra.	Viltförvaltningsrådet
Bra om åtling regleras inkludera definition av åtling. Reglera även utfodring.	LRF
Reglera avstånd till fastighetsgräns, väg och liknande för åtling. Viktigt dock att ta hänsyn till vad vi vill uppnå, om det regleras hårt kommer det att skjutas färre vildsvin på små marker.	Svenska Jägareförbundet
Reglera avstånd till väg för åtling.	Polisen
Tydligare reglering för vad som gäller för fällor, även kopplat till åtling.	Sveriges Grisföretagare
Kan utfodringen kopplas till utbrott och spridning av ASF är det bra att begränsa den.	Länsstyrelserna
Sätt inte upp några förbud mot åtling eller utfodring.	Sveriges Jordägareförbund
Bra om det är tydligt att 7 § jaktlagen kan användas förebyggande	Länsstyrelserna
7 § jaktlagen kan bara användas lokalt.	Svenska Jägareförbundet
Bra att ha så många verktyg som möjligt. Det kan vara bra att förtydliga om 7 § jaktlagen kan användas för att förebygga sjukdom.	Sveriges Jägareförbund, Lundens Djurhälsa AB, Länsstyrelserna
Jakt på myndighets initiativ innebär intrång i äganderätten. Det är viktigt att ställa detta mot proportionalitetsprincipen	Jordägareförbundet
Förbud mot att besöka en vildsvinsåtel inom 48 timmar efter det att man vistats i ett ASF-smittat område.	Lundens Djurhälsa AB

Kommunikationsplan afrikansk svinpest 2019-2020

Bakgrund

Afrikansk svinpest drabbar tamgrisar och vildsvin. Sjukdomens utbredning i Europa och i ännu högre grad i Asien utgör ett reellt hot för den globala grisindustrin. Risken för ytterligare spridning bedöms som mycket hög och det finns egentligen inget som talar för att situationen ska förändras till det bättre inom en överskådlig framtid.

EU och regeringen har uttryckt en förväntan att Sverige och Jordbruksverket både ska genomföra insatser för att förhindra att smittan tar sig hit, samt ha en god beredskap för om vi trots allt får in den.

Den viktigaste faktorn för att lyckas med en bekämpning av ett eventuellt utbrott är att man upptäcker smittan tidigt. För detta behöver vi allmänhetens hjälp med att rapportera in fynd av döda vildsvin, så vi kan se ökad dödlighet och utföra provtagning. Det är av yttersta vikt att nå ut med denna information.

Erfarenheten från redan drabbade länder är att smittan sprids effektivast av människor, förmodligen via livsmedel. Därför har EU tydligt uttryckt att medlemsstaterna bör rikta sina informationsinsatser mot de grupper som utgör den största risken att sprida smittan. Exempel på riskgrupper är internationella transportörer samt arbetskraft inom svensk svinproduktion som reser till och från drabbade länder, liksom jägare och turister. Det finns krav ifrån EU 2014/709/EU att medlemsländerna ska informera om riskerna för afrikansk svinpest utmed alla större vägar och kontrollstationer vid landsgränsen.

Avgränsningar

Denna kommunikationsplan är avgränsad till Jordbruksverkets aktiviteter under 2019 och 2020. En plan för myndighetsgemensamt kommunikationsarbete tas fram separat. Vi planerar att under 2020 ta fram en mera långsiktig planering i form av en femårsplan.

Syfte

Planens syfte är att förhindra att afrikansk svinpest sprids till Sverige, samt att de parter som blir involverade vid ett utbrott vet vad som då förväntas av dem och kan samverka med andra på ett effektivt sätt.

Målgrupper och budskap

Målgrupp	Budskap	Samverkan med
Grisnäringen Grisproducenter Jägareförbunden Politiker Näringsdepartementet Andra myndigheter	Så arbetar Jordbruksverket förebyggande och förberedande. Detta förväntas av er vid ett utbrott.	
Researrangörer	Informera gärna om afrikansk svinpest på era hemsidor eller bokningsbekräftelser (el länka till SJV)	
Turister	Ta inte med dig afrikansk svinpest till Sverige via livsmedel. Släng inte matrester i naturen.	STF
Lastbilschaufförer och transportföretag	Ta inte med dig afrikansk svinpest till Sverige via livsmedel	
Skogsarbetare och skogsentreprenörer	Rapportera döda vildsvin. Informera utländsk arbetskraft om värdet av rapportering och om risker med livsmedel.	Skogsföretagarna, Skogsstyrelsen
Jaktturister	Ta inte med dig afrikansk svinpest till Sverige via livsmedel eller jaktutrustning	Jägareförbunden
Grishållare	Var uppmärksam på tecken på ASF i din besättning	G&D, LRF, SDS, Sveriges Grisföretagare
Försvarsmakten	Rapportera döda vildsvin	
Föreningar som har verksamhet i skog och mark	Rapportera döda vildsvin	Friluftsförbundet
Kommuner	Kontrollera att avfallshanteringen sköts så inte vildsvin kommer åt avfall	
Samtliga aktörer	Kontinuerlig samverkan om nuläget genom regelbundna möten	

Kommunikationsmål

- Målgrupperna ska ha kunskap om hur Jordbruksverket arbetar både förbyggande och förberedande rörande afrikansk svinpest.
- Målgrupperna ska veta att deras beteende kan vara avgörande för att förhindra att Sverige drabbas av afrikansk svinpest.
- Målgrupperna ska göra aktiva val utifrån kunskaper om hur de själva riskerar att bidra till smittspridning av afrikansk svinpest.

Kanaler, forum och vidareförmedlare

- Mejlutskick
- Möten (i andra ärenden med målgrupperna, eller särskilt anordnade)
- Media
- Mässor
- Jordbruksverkets Facebook, twitter, webb och youtube
- Branschernas webbsidor och egna kanaler, såsom nyhetsbrev

Samarbetspartners

Myndigheter och nätverk vi ska kontakta och samverka med för att nå målgrupperna.

- Naturvårdsverket
- SVA
- Livsmedelsverket
- Tullverket
- Trafikverket
- Kommunerna
- Länsstyrelserna
- Polisen (för att nå alla med jaktvapenlicens)
- Försvarsmakten
- Skogsstyrelsen
- Skogsentreprenörerna
- Skogsföretagen
- Jägareförbunden
- Friluftsförbundet
- Svenska djurbönders smittskyddskontroll
- Svenska grisföretagare
- LRF
- Gård&Djurhälsan
- Grisföretagarna

Ansvar

Jordbruksverket agerar drivande och sammanhållande och gör en plan för samverkan. Grunderna för denna tas fram i det kommunikatörsnätverk som upprättats.

Bilaga 4b – Jordbruksverkets aktivitets- och tidsplan, kommunikation ASF 2018-2020 inklusive medfinansiering

År 2020

Månad	Att göra	Budskap	Medfinansiering sökt
Löpande	Revidera frågor och svar på krisinformation.se vid behov.	Här hittar du svaren på dina frågor.	
Löpande	Samverkansmöten kommunikation med andra myndigheter.	Gemensam lägesbild.	
Löpande	Webbuppdatering.	Här hittar du all info.	
Löpande	Sociala medier (redaktionellt).	Ta inte med afrikansk svinpest till Sverige.	
Löpande	Sociala medier (annonsering).	Olika budskap för olika målgrupper.	Ja
Löpande	Jaktmässor (tre mässor under året).	Information om afrikansk svinpest och vad man bör tänka på som jägare.	Ja
Löpande	Posters – ny upplaga samt nya budskap	Släng inte matrester. Ta inte med afrikansk svinpest till Sverige.	Ja
Löpande	Broschyr (4000st).	Om afrikansk svinpest och hur vi kan motarbeta den.	Ja
Löpande	Ny film om afrikansk svinpest (allmänheten).	Grundbudskapen (men i ny tappning).	Ja
Löpande	Ny youtubefilm - rapportera döda vildsvin.	Rapportera döda vildsvin – så här gör du.	Ja
Löpande	Ny youtubefilm - biosäkerhet jägare.	Tänk på detta vid jakt och jaktresor.	Ja
Löpande	Ny youtubefilm - biosäkerhet grishållare.	Tänk på detta som grishållare.	Ja
Löpande	Information till skogsentreprenörer och skogsägare.	Informera utländsk arbetskraft. Hjälp oss att få bättre kontroll på döda vildsvin.	
Löpande	Information till grishållare om symptom och rapportering.	Var beredd och agera rätt vid misstanke.	

Löpande	Information till markägare	Detta händer om din mark drabbas av ASF.	
Löpande	Fyra gemensamma informationsmöten med grishållare, jägare, markägare i regioner med mycket grisar och vildsvin.	Information om afrikansk svinpest samt lyssna för att lära av varandra.	Ja
Löpande	Riktad riskbaserad kampanj för att höja medvetenheten om att rapportera in döda vildsvin. 10 möten med jaktlag i vildsvinstäta områden.	Hjälp oss att få bättre kontroll.	Ja
Maj, juni	Skyltar på rastplatser (fortsatt skyltning).	Släng inte matrester i naturen.	Ja

År 2019

Månad	Att göra	Budskap	Medfinansiering sökt
Januari	Planering inför myndighetsgemensam informationsinsatser.		
Februari	Budget för Jordbruksverkets insatser - delfinansiering		
April	Film - Om du ska ut och resa.	Tänk på det här om du ska resa	
Maj	Informationsbrev till LRF:s medlemmar	Biosäkerhet vid besöksverksamhet, rapportera döda vildsvin med mera	
Maj	Informationsbrev till länsstyrelsens länsveterinärer, vilthandläggare, miljöhandläggare och beredskapshandläggare.	Rapportera döda vildsvin, kontrollera avfallshantering m.m.	
Löpande	Revidera frågor och svar på krisinformation.se vid behov.	Här hittar du svaren på dina frågor.	
Löpande	Samverkansmöten kommunikation med andra myndigheter.	Gemensam lägesbild.	
Löpande	Webbuppdatering.	Här hittar du all information.	
Löpande	Sociala medier (redaktionellt).	Ta inte med afrikansk svinpest till Sverige.	
Löpande	Sociala medier.	Ta inte med afrikansk svinpest till Sverige.	

Juni	Nyhetsbrev till registrerade djurhållare med gris.	Skydda svenska grisar mot afrikansk svinpest.
Juni	Nya plåtskyttar på 130 rastplatser.	Släng inte matrester i naturen.
Juni	Sociala medier – hobbygrishållare.	Skydda svenska grisar mot afrikansk svinpest.

År 2018

Månad	Att göra	Budskap	Medfinansiering sökt
Februari	Planering inför myndighetsgemensam informationsinsats.		
April	Budget för Jordbruksverkets insatser.		
April	Sök optimera nya webbsidan.		
April	Skriva/samla ihop text till webb som beskriver Sveriges beredskapsplan mot afrikansk svinpest.		
Maj	Skriva och publicera inlägg sociala medier.		
Maj	Bestämma baltiska språk och översätta.		
Maj	Utskick anteckningar m.m. efter möte mellan kommunikatörer.		
Maj	Finns det färdigt material från EU som är fritt för oss att använda?		
Maj	Remittera Frågor och Svar.		
Maj	Skapa flik på krisinformation.se för FaQ.		
Maj	Kontakta Sveriges Radio Ekot, boka intervju.		
Maj	Boka uppföljningsmöte med kommunikatörer, 5 juni.		

Maj	Remissrunda affisch på flera språk.
Maj	Beställa affisch på flera språk.
Juni	Kontakta tidningen Land för intervju.
Juni	Skapa Frågor och Svar.
Juni	Gemensamt pressmeddelande utefter vad som sagts på möte mellan kommunikatörer.
Juni	Remissrunda gemensam nyhet.
Juni	Publicering gemensam nyhet.
Juni	Kontakt med Gård och Djurhälsan om behov av ytterligare stöd/samarbete.
Juni	Intervjuer.
Juni	Justera webbsidan, skapa ny samt koppling från ABP-sidan.
Juli	Kontakta samarbetspartners målgrupp grisföretagare, berätta om vår plan, be om hjälp med spridning (t.ex. LRF, Svenska Gris, näringens epizootigrupp) Lista våra samarbetspartners (t.ex. LRF, Svenska Gris) egna kanaler till målgrupperna.
Juli	Boka kommunikatörsmöte i augusti.
Juli	Samla ihop allt som finns och gör en plan för just våra målgrupper samt fördela ut vilka målgrupper som vi hoppas att de andra kan åta sig att informera.
Augusti	Bra länkar för delning – ny SVA-karta, riskvärdering.
September	Inlägg sociala medier: Släng inte matrester i naturen.
September	Se över frågor & svar krisinformation.se och ta bort fliken Foder 2018.

September Pressmeddelande uppdaterad riskvärdering samt goda råd.

September Nyhetsbrev/stöd utskick.

September Bjuda in branschen och berätta om Jordbruksverkets kommunikationsarbete.

September Artikel på Jordbruksverkets intranät Magasinet.

September DV-magasinet artikel information om afrikansk svinpest.

September Förbereda inför möte med branschen.

September Visit Sweden Facebookinlägg på sociala medier engelska.

September Information LRF och Grisföretagaren.

September Kampanjpengar för icke smittade EU-länder.

September Uppdatera webben med frågor & svar kring nya foderrekommendationer.

September Artikel på Ladan (Länsstyrelserna

September Utredda förutsättningarna för att skicka SMS. Kontakta telefonbolag..

September Visit Swedens kanaler.

September Kontakta rederierna för att affischera.

September Tullverket affischering vid deras kontor/stationer/färja/flyg.

September Lägg ut högupplöst affisch på hemsidan.

September Beställa affischer för inom/utomhusbruk.

September EU-kommissionens film på vår hemsida.

September	Mejl med nyhet till transportbranscherna (Sveriges åkerier, Tidningen Trailer och Bussmagasinet)
Oktober	Magasinetartikel på DV-magasinet (Distriktsveterinärerna)
Oktober	Kalla till träff med branschorganisationer om vad som görs i november.
Oktober	Kontakt Jägarmedia, jägarförbundet m.fl. Mejl.
Oktober	Skapa EN sida för afrikansk svinpest på webben med samlade (redan befintliga) råd och fakta.
Oktober	KIT-film.
Oktober	Benchmark mot danska Födevarestyrelsen + LRF-material.
Oktober	Inlägg på sociala medier – EU-kommissionens film.
Oktober	Sida om afrikansk svinpest på engelska med huvudbudskap inkl. FAQ.
Oktober	Facebookinlägg på engelska riktat till utländska besökare inkl. riktade annonser.
Oktober	Utskick av affischer till länsstyrelserna / kommuner samt branschen.
December	Revidera frågor och svar på krisinfo.se.
December	Göra förslag på kommunikationsplan för 2019.
December	Delta på seminarium på LRF i Stockholm om afrikansk svinpest.
December	Be Jägareförbundet att sprida info i sina kanaler

Bilaga 5 – Jordbruksverkets utredning av förslag till författningsändring

Jakt på myndighets initiativ i syfte att förebygga eller minska risken för utbrott av allmänfarlig djursjukdom

Jaktlagen och jaktförordningen

En jakträttshavare kan jaga vildsvin genom allmän jakt eller skydds jakt på enskilda initiativ. Utöver detta kan länsstyrelserna med stöd av 7 § jaktlagen (1987:259) och 24 § jaktförordningen (1987:905) besluta att skydds jakt ska bedrivas efter vildsvin. Av 7 § jaktlagen framgår att om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador av vilt, får den myndighet som regeringen bestämmer, i detta fall länsstyrelsen, besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker. I länsstyrelsens beslut ska anges hur jakten ska bedrivas och om den ska ske genom jakträttshavarens försorg, i det fall denne har åtagit sig det, eller genom särskilt utsedda jägare.

I 23 a § jaktförordningen framgår dock att beslut om skydds jakt enligt 24 § jaktförordningen bara får meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,
2. av hänsyn till flygsäkerheten,
3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller
4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter.

Förutsättningarna för skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen grundas på art- och habitatdirektivet²⁰ och fågeldirektivet²¹ (nedan naturvårdsdirektiven). Bestämmelsen i 23 a § ska tillämpas vid skydds jakt oavsett om det handlar om arter som är skyddade enligt naturvårdsdirektiven eller om andra viltarter.²² I fråga om arter som är skyddade enligt naturvårdsdirektiven får de svenska bestämmelserna om skydds jakt inte tolkas på ett sätt som strider mot naturvårdsdirektiven. För arter som inte är skyddade enligt naturvårdsdirektiven, som t.ex. vildsvin, har EU-rättslig praxis och kommissionens vägledning ingen formell betydelse för tolkningen av 23 a § jaktförordningen.

²⁰ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7).

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar, (EUT L 20, 26.1.2010, s. 7). (Tidigare rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar).

²² Naturvårdsverket rapport 6568, Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt, 2012, s. 22.

Tolkningen av paragrafen bör dock vara konsekvent. Enligt EU-domstolens praxis avseende de två naturvårdsdirektiven gäller bland annat följande:

- Undantagsmöjligheterna bör tolkas restriktivt.²³
- Undantag kan enbart medges i konkreta enskilda fall och för att uppfylla klart definierade behov.²⁴
- Undantag ska begränsas till vad som krävs för att lösa problemet.²⁵
- Den myndighet som fattar besluten har bevisbördan för att förutsättningarna för undantag är uppfyllda.²⁶
- Åtgärder som påverkar skyddade arter får endast tillåtas i beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade.²⁷

De flesta viltarter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven förekommer i sådan omfattning att skydds jakt saknar betydelse för populationen. En avvägning av kravnivån i förhållande till skydds jaktens inverkan på populationen innebär då att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen visserligen ska vara uppfyllda men att bedömningen kan vara mindre strikt jämfört med arter som är skyddade enligt naturvårdsdirektiven. Det finns därmed utrymme för en generösare tillämpning.

Som framgår av 23 a § jaktförordningen ska tre förutsättningar vara uppfyllda för att skydds jakt ska kunna medges:

- någon av punkterna 1-4 i 23 a § jaktförordningen ska vara uppfylld,
- skydds jakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för den aktuella artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och
- det får inte finnas någon annan lämplig lösning att tillgå.

Den punkt i 23 a § jaktförordningen som främst passar in på att vildsvinspopulationen behöver reduceras för att förebygga eller minska risken för utbrott av ASF är punkt 1. Punkt 1 behandlar skydds jakt av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön. Av formuleringen i 23 a § punkt 1 framgår att det inte enbart ska vara frågan om ett allmänintresse utan att det även ska vara tvingande och allt överskuggande. Även intressen som har betydelsefulla konsekvenser för miljön samt sådana av social eller ekonomisk karaktär ska vara tvingande och allt överskuggande allmänintressen. Exempel på intressen som bör kunna omfattas av skälet är att hålla antalet trafikolyckor nere eller att på annat sätt skydda människors hälsa, exempelvis om djur har ett beteende eller bär på någon sjukdom som kan innebära en fara för människors hälsa. I det fall det handlar om utbrott av smittsamma djursjukdomar åligger det Jordbruksverket att vidta åtgärder enligt epizootilagen (1999:657) och provtagningslagen (2006:806).²⁸

²³ Mål C-6/04 punkt 111.

²⁴ C-118/94 Punkt 21.

²⁵ C-10/96.

²⁶ C-60/05 punkt 34.

²⁷ C-118/94.

²⁸ Naturvårdsverket rapport 6568, Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt, 2012.

Jordbruksverket anser att åtgärder för att förebygga eller minska risken för ett utbrott av en allmänfarlig djursjukdom är sådana åtgärder som innefattas i 23 a § punkt 1 jaktförordningen mot bakgrund av de allvarliga konsekvenser som ett utbrott ger upphov till. Med allmänfarlig djursjukdom avses sådana sjukdomar som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället oavsett om det rör epizootier, zoonoser eller andra typer av djursjukdomar. Ett utbrott av en allmänfarlig djursjukdom utgör därför ett sådant annat tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse.

Det bör även nämnas att det i den äldre jaktlagens motsvarighet till 7 § i den nuvarande jaktlagen fanns en mer utförlig lista när det gäller skyddsjakt än det som uttrycks i bestämmelsen idag. I 24 § 3 mom. lagen (1938:274) om rätt till jakt angavs bl.a. jakt efter vildsvin i syfte att utrota eller minska stammarna.²⁹

Det har aldrig prövats om 7 § jaktlagen, 23 a och 24 §§ jaktförordningen är tillämpliga i en situation när vildsvinspopulationen behöver reduceras för att förebygga eller minska risken för utbrott av allmänfarlig djursjukdom, särskilt i syfte att skydda tamgrisproduktionen. 7 § jaktlagens ordalydelse ger inte specifikt uttryck för att risk för utbrott av allmänfarlig djursjukdom innefattas i tillämpningsområdet. Jordbruksverket anser att det bör finnas en tydlig och klar lagregel som tillåter jakt på myndighets initiativ i syfte att förebygga utbrott av allmänfarlig djursjukdom.

Epizootilagen och provtagningslagen

Jordbruksverket har tittat närmare på om epizootilagen eller lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. (nedan provtagningslagen) skulle kunna användas för att reducera vildsvinspopulationen för att förebygga eller minska risken för utbrott av smittsam djursjukdom. Dessa lagar kommer dock att förändras inom kort med hänsyn till EU:s djurhälsoförfordning³⁰.

Epizootilagen

Epizootilagen är tillämplig på ASF som är en epizootisk sjukdom och lagen gäller även för vilda djur. Lagen innehåller bestämmelser om vilka åtgärder som ska vidtas vid misstanke om smitta och vid bekräftad smitta.³¹ För att misstanke ska föreligga krävs att det finns något konkret som tyder på att en epizooti är för handen.³²

Enligt förarbetena till epizootilagen kan åtgärder vidtas inte bara när ett fall av epizootisk sjukdom har konstaterats, utan också för åtgärder i förebyggande syfte.³³ Vad

²⁹ 24 § 3 mom. lagen (1938:274) om rätt till jakt ”Beträffande områden, där det finns stammar av vildkanin, vildmink eller vildsvin, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta om jakt efter djuren för att söka utrota eller minska stammarna. Om det fattas beslut om sådan jakt, får myndigheten besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som behövs för jaktens ändamålsenliga bedrivande. Myndigheten bestämmer om jakten efter åtagande av jakträttsinnehavaren skall bedrivas genom hans försorg eller av särskilt utsedda jägare. Myndigheten bestämmer även hur det skall förfaras med djur som dödas eller fångas vid jakten.”

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (”djurhälsolag”).

³¹ Prop. 2006/07:77 s. 13.

³² Prop. 2004/05:29 s. 27.

³³ Prop. 1998/99:88 s. 47.

man här torde mena med förebyggande åtgärder är dock att det i vart fall ska finnas en misstanke om smitta och att man då kan vidta åtgärder för att sjukdomen inte ska få vidare spridning. Detta stämmer även väl överens med att de befogenheter som myndigheterna får genom lagen är mycket långtgående och syftar till snabba och effektiva åtgärder. Det är just vid en misstanke eller utbrott som Jordbruksverket har behov av de långtgående, snabba och effektiva åtgärderna som epizootilagen ger.

Enligt 8 § första stycket punkt 1 och 2 epizootilagen samt 4 § epizootiförordningen (1999:659) får Jordbruksverket för att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta samt slakt eller annan avlivning av andra djur, dvs. friska djur. När man i förarbetena kommenterar 8 § första stycket punkt 2 epizootilagen om slakt eller annan avlivning av friska djur anges som exempel att slakt eller avlivning kan ske i besättningar runt en smittad gård för att hindra att dessa djur bidrar till att smitta sprids.³⁴ Ingenstans nämns att man kan vidta åtgärder utan att det finns en misstanke om smitta. När man ser till övriga bestämmelser i epizootilagen framgår det att det krävs i vart fall misstanke om smittat djur för att bestämmelserna ska kunna tillämpas. Jordbruksverket finner därför att de förebyggande åtgärder som kan vidtas enligt epizootilagen således blir att förhindra ytterligare spridning av misstänkt eller konstaterad smitta. Slutsatsen blir därför att epizootilagen inte kan användas för att vidta förebyggande åtgärder för att minska vildsvinsstammen innan det finns en misstanke om ASF i Sverige eller i gränsområdena till Sverige.

Provtagningslagen

Provtagningslagen kompletterar bestämmelserna i epizootilagen och zoonoslagen (1999:658) när det gäller andra sjukdomar än de som faller under epizootilagen och zoonoslagens tillämpningsområde. Provtagningslagen ger även möjlighet till kartläggning och kontroll av smittsamma sjukdomar.³⁵ Lagen är därmed inte bara tillämplig när man har ett misstänkt sjukdomsfall. Av 7 § provtagningslagen och 6 § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m. framgår att Jordbruksverket för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om b.l.a. avlivning av djur. I förarbetena uppger man som exempel på föreskrifter med avseende på begränsningar i eller villkor för hanteringen av djur eller produkter av djur och andra varor kan nämnas bestämmelser som reglerar hanteringen av gödsel i syfte att förhindra att djur smittas av kontaminerad gödsel. Ett annat exempel kan vara att förbjuda att djur hålls i anslutning till badsjöar eller badplatser vid kusten i syfte att förhindra att människor smittas genom att stränder eller vattnet blir förorenat. Som exempel på begränsningar i eller villkor för kontakter mellan djur och människor kan nämnas bestämmelser som förbjuder eller uppställer villkor för djurparker eller liknande anläggningar att låta människor ha direkt kontakt med apor eller andra djur.³⁶ Jordbruksverket bedömer därför att 7 § provtagningslagen har ett något vidare tillämpningsområde än epizootilagen. Att tillämpa provtagningslagen för förebyggande åtgärder för att minska vildsvinsstammen i ett skede där det inte finns något misstänkt fall av smitta skulle dock vara att kringgå de överväganden som ska göras när det gäller skydds jakt enligt jaktlagstiftningen. Därmed

³⁴ Prop. 1998/99:88 s. 47.

³⁵ Se 3 § provtagningslagen.

³⁶ Prop. 1998/99:88 s. 57.

kan inte heller provtagningslagen användas för att reducera vildsvinspopulationen för att förebygga eller minska risken för utbrott av ASF i Sverige.

Slutsats och författningsförslag

Jordbruksverket har kommit fram till att epizootilagen inte kan tillämpas förrän det finns ett misstänkt fall av ASF i Sverige eller i Sveriges direkta närhet. Åtgärder som kan vidtas i sådana fall är bland annat avlivning. Provtagningslagen har ett något vidare tillämpningsområde när det gäller att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar. Att tillämpa provtagningslagen för förebyggande åtgärder för att minska vildsvinsstammen i ett skede där det inte finns något misstänkt fall av smitta skulle dock vara att kringgå de överväganden som ska göras när det gäller skydds jakt enligt jaktlagstiftningen. Om det saknas koppling till ett misstänkt sjukdomsfall känns skydds jakt även som rätt benämning, då det mer precist beskriver vad det egentligen är fråga om. Jordbruksverkets bedömning är att nuvarande bestämmelser i jaktlagen och jaktförordningen inte på ett klart och tydligt sätt ger uttryck för en möjlighet för en myndighet att reducera vildsvinspopulationen för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom, som t.ex. ASF, genom jakt som jakträttsinnehavaren inte själv kan eller vill genomföra. Eftersom skydds jakt på myndighetens initiativ innebär ett ingrepp i enskildas rättigheter är det av vikt att det finns en klar och tydlig lagregel som ger myndigheten rätt att vidta dessa åtgärder.

Jordbruksverkets förslag är därför att det i 7 § jaktlagen bör föras in en möjlighet för Naturvårdsverket eller länsstyrelsen att besluta om jakt för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom. I 24 § jaktförordningen bör det även införas ett stycke om att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen innan beslut ska höra Jordbruksverket om beslutet gäller allmänfarlig djursjukdom.

När det gäller 23 a § jaktförordningen anser Jordbruksverket att det behöver förtydligas att punkt 1 är tillämplig när det gäller skydds jakt för att förebygga eller minska risk för utbrott av allmänfarlig djursjukdom. Detta bör kunna göras genom vägledning och utan författningsändringar.

Författningsförslag

Nedan följer Jordbruksverkets författningsförslag. Författningsförslagen har förts in i redan existerande lagstiftning på så sätt att tilläggen är skrivna i kursiv stil.

Jaktlagen

7 § Om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för trafikolyckor, allvarliga skador av vilt *eller utbrott av allmänfarlig djursjukdom* får den myndighet som regeringen bestämmer besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker.

I myndighetens beslut skall bestämmas hur jakten skall bedrivas och om den skall ske genom jakträttsshavarens försorg, om han har åtagit sig det, eller genom särskilt utsedda jägare. I beslutet skall också bestämmas hur det skall förfaras med djur som dödas eller fångas vid jakten.

Jaktförordningen

Skyddsjakt enligt 7 § jaktlagen

24 § Frågor om jakt enligt 7 § jaktlagen (1987:259) prövas av

1. Naturvårdsverket när det gäller jakt efter björn, varg, järv, lo eller säl samt efter rovfåglar och ugglor, och
2. länsstyrelsen i andra fall.

Innan Naturvårdsverket fattar ett beslut enligt första stycket ska verket höra Havs- och vattenmyndigheten, om beslutet gäller jakt efter säl.

Om länsstyrelsens beslut rör arter som annars är fredade, är länsstyrelsen skyldig att årligen till Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten lämna de uppgifter om jakten som verket eller myndigheten begär.

Innan Naturvårdsverket eller länsstyrelsen fattar ett beslut enligt första stycket ska myndigheten höra Jordbruksverket, om beslutet gäller allmänfarlig djursjukdom.

E-post: infojour@jordbruksverket.se
Internet: www.jordbruksverket.se

:

